

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut sociologických studií

Katedra sociologie

Bakalářská práce

2021

Tomáš Rothschein

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut sociologických studií

Katedra sociologie

**Euroskepticismus v Evropském parlamentu
po volbách v roce 2019**

Bakalářská práce

Autor práce: Tomáš Rothschein

Studijní program: Politologie

Vedoucí práce: Mgr. Viera Martinková, Ph.D.

Rok obhajoby: 2021

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne

Tomáš Rothschein

Bibliografický záznam

ROTHSCHEIN, Tomáš. *Euroskepticismus v Evropském parlamentu po volbách v roce 2019*. Praha, 2021. 55 s. Bakalářská práce (Bc). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut sociologických studií, Katedra sociologie. Vedoucí diplomové práce Mgr. Viera Martinková, Ph.D.

Rozsah práce: 96 560 znaků

Abstrakt

Cílem bakalářské práce „*Euroskepticismus v Evropském parlamentu po volbách v roce 2019*“ je popsat každodenní aktivitu euroskeptických poslanců na půdě Evropského parlamentu v současném devátém legislativním období. Skutečnost, že procentuální zastoupení europoslanců řadící se mezi euroskeptiky neklesá ani po odchodu Velké Británie z Unie vypovídá o schopnosti revizionistických skupin etablovat se v evropské vysoké politice a v souvislosti s poklesem počtu křesel pro největší evropské skupiny nám ilustruje vzestupnou tendenci vlivu těchto poslanců na dění v Bruselu. Práce se proto snaží identifikovat tyto poslance napříč politickými skupinami Evropského parlamentu a následně je rozřadit do kategorií. Tato selekce bude vycházet z názorů odborníků, stejně tak jako z otevřené deklaráce samotných europoslanců a politických stran, které reprezentují. Chování euroskeptiků je následně analyzováno na základě kvantitativního posudku jejich aktivit v rámci výkonu poslaneckého mandátu a porovnáno napříč jednotlivými kategoriemi euroskeptiků a ostatních poslanců. Ambicí této práce je tedy poukázat a poodhalit tendence a charakteristické prvky počínání jednotlivých kategorií euroskeptiků, a to zejména v porovnání se zbylými poslanci této instituce.

Abstract

The aim of the bachelor thesis “*Euroscepticism in the European Parliament after the 2019 elections*” is to describe daily activities of the eurosceptic members of the European Parliament over the current ninth legislative term. Even despite Britain’s departure from the EU, Eurosceptic powers within continental Europe have managed to hold their numbers in the European Parliament, and thus declared their ability to permanently establish themselves in the European high politics. All of this, while the largest Brussels groups are losing their powers, making an argument that the influence of the Eurosceptic MEPs is on the rise. The objective of this study is therefore to identify the MEPs in question and to sort them into categories. This selective will be based on the work of scholars, as well as declared stances of the politicians and their parties. Once stapled, eurosceptics will be quantitatively analysed based on their activities related to the exercise of the mandate powers and compared among the different categories of the mentioned eurosceptics, as well as non-eurosceptic MEPs. The main aspiration of the paper is thus to provide us with a deeper and more precise understanding of the different types of eurosceptic MEPs, by exposing some specific aspects of their behaviour.

Klíčová slova

Evropský parlament, euroskepticismus, europoslanec, Evropská unie, evropská integrace

Keywords

European Parliament, Euroscepticism, Member of the European Parliament, European Union, European integration

Title/název práce

The Euroscepticism in the European parliament after the 2019 elections

Poděkování

Tímto bych rád poděkoval vedoucí mé bakalářské práce Mgr. Vieri Martinkové, Ph.D. za její velmi cenné rady a připomínky.

OBSAH

1	ÚVOD	10
2	VÝVOJ SIL V EVROPSKÉM PARLAMENTU	12
2.1	Vzestup a pád evropské „Velké koalice“	13
2.2	Uprchlíká krize a její dopady na volby roku 2019	15
3	DOSAVADNÍ STUDIUM EUROSKEPTICISMU	18
3.1	Euroskepticismus dle Taggarta a Szczerbiaka (2002)	21
3.2	Euroskepticismus dle Kopeckého a Muddeho (2002)	22
3.3	Euroskepticismus dle Flooda a Usherwooda (2007).....	24
3.4	Euroskepticismus dle Nathalie Brack (2013).....	25
4	KONCEPTUALIZACE	27
4.1	Výběr definice	28
4.2	Výzkumné kategorie	29
5	METODOLOGIE	32
5.1	Měřené aktivity	33
5.2	Problematika předčasného konce mandátu	34
5.3	Možnosti komparace	35
6	VLASTNÍ VÝZKUM	38
6.1	Kategorizace „ <i>tvrdých</i> “ pravicových euroskeptiků.....	38
6.2	Kategorizace „ <i>tvrdých</i> “ levicových euroskeptiků	39
6.3	Kategorizace „ <i>měkkých</i> “ pravicových euroskeptiků.....	40
6.4	Kategorizace „ <i>měkkých</i> “ levicových euroskeptiků	41
6.5	Kategorizace pravicových „neuroskeptických“ europoslanců	41
6.6	Kategorizace levicových „neuroskeptických“ europoslanců	41
7	VYHODNOCENÍ A DISKUZE	42
7.1	Kontrolní aktivity	42

7.2	Legislativní aktivity	43
7.3	Propagační aktivity.....	44
7.4	Docházka.....	44
7.5	Zhodnocení.....	45
8	ZÁVĚR	47
9	SUMMARY	49
10	ZDROJE	50
10.1	Literární zdroje	Chyba! Záložka není definována.
10.2	Internetové zdroje	53
11	SEZNAM PŘÍLOH.....	54
12	SEZNAM ZKRATEK	55

1 ÚVOD

Evropský parlament se, jakožto jediný přímo volený zákonodárny orgán Evropské unie, již od svého založení těší velice pestrému složení poslanců z mnoha států a stran pohybujících se na všech bodech pomyslné škály politického spektra. Jako takový proto také reflektuje společenské nálady napříč celým kontinentem, stejně tak jako způsob, jakým evropská společnost nahlíží na stále se utužující evropskou mezistátní integraci v průběhu desetiletí. Všeobecný nárůst euroskepticismu je v tomto ohledu univerzální fenomén pozorovatelný u naprosté většiny členských států EU (*Treib, 2020*) a jak zmiňuje např. *Taggart a Szczerbiak (2018)*, stal se již fakticky stálou součástí evropského stranického systému. Vývoj poslední dekády ověřené mnoha krizemi proto poskytl úrodnou půdu pro jeho další rozvoj a pouze potvrdil tento trend na národní i nadnárodní úrovni (*Usherwood & Startin 2013*), což se následně také zákonitě promítlo v obsazení Evropského parlamentu.

Již *Reif a Schmitt (1980)* poukazují na to, že až 19 % europoslanců zvolených v prvních přímých volbách do Evropského parlamentu (1979) by se dala řadit mezi euroskeptiky, avšak jejich podíl poté zůstal relativně stabilní, a to až do konce sedmého legislativního období, během kterého se jejich počet stále držel na pětině všech europoslanců. (*Leconte, 2010*). Výraznou změnu proto znamenaly volby roku 2014, které doprovázela silná krize důvěry v instituce EU ve spojitosti s uprchlickou krizí a šířením dezinformací (*Hobolt, 2015*). Během těchto voleb euroskeptici obou konců politického spektra zažili rapidní nárůst popularity poté, co úspěšně mobilizovali evropskou veřejnost proti dalším pokusům o integraci a na základě voleb obsadili až 30 % všech křesel v Evropském parlamentu (*Brack & Startin, 2015*). V kombinaci s Brexitem, tedy doposud bezprecedentním vystoupením členského státu z Unie, vedly zmíněné události některé odborníky k označení posledních let jako tzv. „dekáda krize“¹ (*Schimmelfennig, 2018*). Dosud poslední volby do Evropského parlamentu roku 2019 pouze potvrdily tuto zákonitost, když ukázaly, že navzdory relativnímu zklidnění uprchlické krize a jistému zmírnění radikálních euroskeptických názorů po trnitému odchodu Britů, zůstalo procentuální zastoupení revizionistických europoslanců v Bruselu na téměř identické úrovni (*Treib, 2020*).

---

¹ V originále použito označení „the Decade of crisis“.

Tento vývoj opět poodhalil paradox situace, ve které se euroskeptičtí poslanci nacházejí. Euroskeptici často sami sebe staví do opozice vůči dosavadnímu způsobu dělání politiky v Bruselu, zpochybňují status quo a mají tendenci vymezovat se vůči etablovaným stranám Evropského parlamentu (*Behm & Brack, 2019*). Jak však konstatuje *Treib (2020)*, euroskeptici sami jsou již stále více vnímáni jakožto součást tohoto systému a s neustále se přibližujícími miskami vah rozložení sil v Evropském parlamentu roste i jejich potenciál reálně ovlivnit dění na půdě této instituce a integrovat se do procesu rozhodování, proti kterému tak vehementně bojovali. Po dlouhá léta byly euroskeptické síly v Evropském parlamentu upozad'ovány a tradiční evropská uskupení v čele se stranami „Velké koalice“ držela otěže veškeré iniciativy (*Almeida, 2012; Brack, 2015*). Situace se však obrací, společně s tím, jak počty euroskeptiků rostou a převaha „Velké koalice“ se vytrácí (*Brack, 2018*). Cílem této práce proto bude, zjistit, jak se tato svérázná situace odráží na výkonu mandátu euroskeptiků a zdali a jak se bude toto chování lišit v porovnání se zbylými europoslanci. Toho bude dosaženo kvantitativní analýzou každodenních aktivit euroskeptických poslanců, která bude následně porovnána s údaji „proevropských“ europoslanců v naději, že výsledná analýza přispěje svým velice skromným dílem k lepšímu pochopení celého fenoménu a pokusí se poodhalit určité vzorce chování charakteristické pro euroskeptické skupiny.

2 VÝVOJ SIL V EVROPSKÉM PARLAMENTU

Ačkoliv je v dnešní době euroskepticismus na vzestupu, jeho existence není v evropské politice nijak novým fenoménem. Naopak lze s jistotou říci, že provázal dějiny kontinentální integrace již od jejich počátku a svou přítomností v samotných strukturách Evropské unie stále vrhá varovný stín na myšlenku dalšího prohlubování mezinárodního sblížení v Evropě. Jak říká *Behm a Brack (2019)*, je to právě Evropský parlament, který se jakožto jeden ze středobodů „evropského projektu“ stal symbolem pro svou značnou přítomnost euroskeptických sil, která jej provází již od momentu jeho vzniku. S postupem let však tento stín začal růst a nabývat konkrétních obrysů společně s tím, jak oslabovaly tradiční bruselské „vládnoucí“ skupiny Evropské lidové strany (EPP) a Strany evropských socialistů (S&D), zatímco počty euroskeptiků rostly. Jsme svědky neobvyklého momentu ve vývoji Evropského parlamentu, lemovaného dekádou úpadku pro vliv tradičních stran, a naopak téměř bezprecedentního posilování pozic stran protisystémových (*Hobolt, 2015*).

Společně s tím, jak se misky vah postupně vyrovnávají, mnoho odborníků očekává nárůst aktivit etablovujících se euroskeptických europoslanců a s tím spojenou nutnost ostatních členů Evropského parlamentu na danou situaci náležitě reagovat (*Taggart, 2018; Servent & Panning, 2019; Treib, 2020*). Někteří očekávají postupné zmírnění faktického vyčleňování euroskeptických europoslanců z legislativních aktivit a narušení tzv. konceptu „cordon sanitaire“ (*Brack, 2020*). Domnívají se totiž, že společně s narůstajícími počty se budou euroskeptické struktury domáhat kontroly nad odpovídajícím podílem moci. Takové úsilí by však bylo podmíněno schopností euroskeptiků se sjednotit a koordinovat svůj postup, což byl v minulosti častý důvod neúspěchu podobných aktivit (*Brack, 2013*) a bude proto zajímavé sledovat, jak se nastalá situace podepíše na jejich postupu. Každopádně se však stále jedná o relativně novou situaci, a ať už se předpovědi akademiků potvrdí, či nikoliv, jisté je, že adekvátní pochopení celé problematiky bude vyžadovat dodatečné studium nastávajícího vývoje a zasazení případných zjištění do kontextu historického vývoje na půdě Evropského parlamentu.

2.1 Vzestup a pád evropské „Velké koalice“

Koncem posledního legislativního období a volbami roku 2019, oslavily euroskeptické síly svoji nyní čtyřicet let dlouhou tradici přítomnosti v Evropském parlamentu. Přesně tak dlouho trvala také tradice historické dominance evropských lidových a sociálních demokratů na půdě této instituce, která vedla k dlouhodobému a systematickému vytlačování euroskeptických stran z participace na jejím zákonodárném procesu (*Ripoll Servent & Panning, 2019*). Názorové neshody, radikální požadavky spojené s nechtí ke kompromisu a celkově konfliktní povaha mandátu euroskeptika v Bruselu, to vše vedlo ke vzniku již zmíněného „sanitního kordonu“, tedy praktiky postupné eliminace vlivu euroskeptiků na chod celého parlamentu. Ta se projevuje například minimálním počtem euroskeptikům vyhrazených dodatečně volených funkcí, jejichž počet zpravidla zdaleka neodpovídá jejich procentuálnímu zastoupení v Evropském parlamentu (*Brack, 2020*). Někteří autoři nicméně podotýkají, že se jedná o pro euroskeptiky příznivý stav, jelikož by přijetím těchto pozic byli nuceni podílet se na chodu instituce, proti které se vymezují, a zároveň by následně nemohli těžit z prezentovaného narativu křivdy (*Ripoll Servent & Panning, 2019*). Vzniká zde proto poněkud paradoxní situace oboustranně výhodného obchodu, který umožňuje tradičním stranám nerušeně pokračovat v jejich práci, zatímco euroskeptikům poskytuje argumenty pro další kritiku EU (*Brack, 2018*).

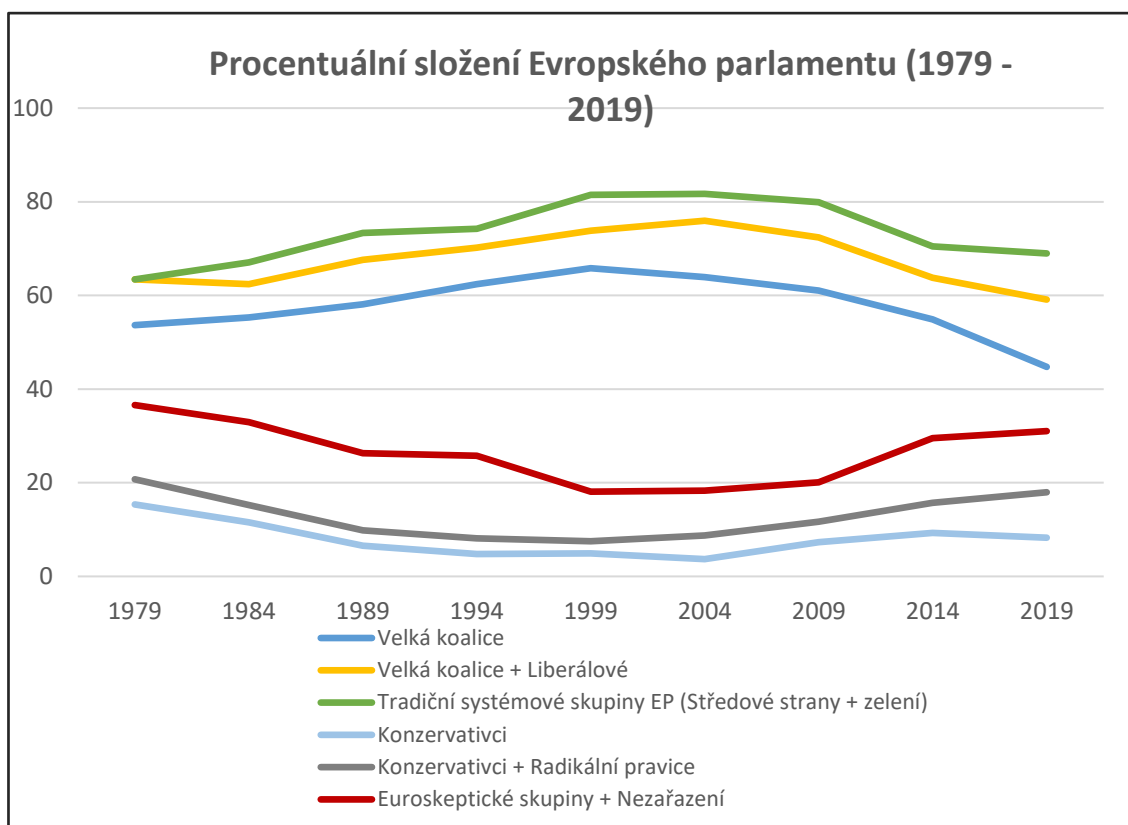
Takovému stavu by však brzy mohl být konec společně s tím, jak se pomalu zasypává propast mezi tradičními a protisystémovými stranami. Vnímání euroskeptiků jako marginální síly se vytrácí, zatímco dosavadní představitelé hlavního proudu pomalu ztrácí kontrolu. Jejich sestupný trend je nejlépe ilustrován skutečností, že tato tzv. „Velká koalice“ dvou nejsilnějších aktérů evropské politické scény, již více než dvacet let zaznamenává postupnou ztrátu procentuálního součtu jim přidělených křesel v Evropském parlamentu. Z oficiálních statistik vyplývá, že posledním rokem růstu byl pro skupiny „Velké koalice“ volební rok 1999, kdy zmíněné dvě skupiny společně získaly 65,81 % všech křesel v Evropském parlamentu. Tento rok zároveň představuje jejich dosud největší historický úspěch, který byl však následován dodnes trvajícím úpadkem a ztrátou pozic. Zmíněný vývoj je nejčastěji odůvodňován neschopností tradičních politických celků efektivně řešit nově příchozí krize, které byly následně zručně využívány populistickou částí politického spektra k živení protiunijních nálad ve

společnosti a radikalizaci populace. Tyto nedávné a často stále trvající krize poskytly úrodnou půdu pro volební zisky otevřeně euroskeptických stran, stejně tak jako vedly k jejich následnému etablování na národní i nadnárodní politické scéně (*Usherwood & Startin, 2013*). Krize eurozóny, nárůst teroristických aktivit, migrace, stejně tak jako historické milníky evropské integrace vedoucí ke ztrátě části národní suverenity ve prospěch evropského celku, to vše se stávalo čím dál obtížněji obhájitelné před zraky voličů klasických stran (*Conti, Cotta, & Verzichelli, 2016*). Unie samotná byla mezitím populisty a dezinformátory systematicky vykreslována jakožto cizí a vzdálená entita, charakteristická pro svoji neefektivitu a ostrakizaci, čímž byl nadále narušen její narativ sjednocující instituce (*Behm & Brack, 2019*).

Posledním dokladem tohoto vývoje byly volby do Evropského parlamentu roku 2019, kdy národní strany tvořící dva hlavní „mainstreamové“ celky evropské politiky, zaznamenaly rozsáhlé ztráty napříč celým kontinentem, vedoucí k dosud nejhoršímu společnému výsledku skupin „Velké koalice“ v její historii. Europoslanci těchto skupin po zmíněných volbách již reprezentovali „pouze“ 44,74 % (popřípadě 47,51 %, pokud použijeme čísla post-brexitového uspořádání) Evropského parlamentu (viz *Evropský parlament, 2021*)², zatímco proti-systémové a proti-migrační strany slavily úspěch. Již tak slábnoucí pozici dvou historicky dominantních skupin dále umocnily vnitřní rozpory, které vyústily např. také v odchod svérázné maďarské nacionalistické strany FIDESZ ze skupiny EPP směrem k nezařazeným, a tedy vedly ke ztrátě dalších 12 europoslanců pro bývalou „Velkou koalici“.

---

² Po dvaceti letech růstu zaznamenaly „vládnoucí“ skupiny lidových demokratů (EPP) a sociálních demokratů (S&D) svůj historicky největší úspěch právě roku 1999, kdy společně zaujaly v součtu 65,81 % všech křesel Evropského parlamentu. Od roku 1979, kdy se uskutečnily první volby do této instituce, se jedná o více než 12 % nárůst, zatímco protisystémové strany zažily roku 1999 strmý pád na přibližně 18 % bruselských křesel, což je dodnes jejich historické minimum.

Graf 1: Procentuální složení Evropského parlamentu v roce 1979 – 2019 (www.europarl.europa.eu).

Graf č. 1 byl zpracován autorem na základě dat z webových stránek Evropského parlamentu a studie Výzkumného oddělení Evropského parlamentu „*Political groups in the European parliament since 1979*“. Autorem studie je Christian Salm (Salm, 2019). Jednotlivé kategorie vznikly na základě zpracování Nicolase Vérona (Véron, 2014). Graf je vytvořen dle oficiální skupinové příslušnosti jednotlivých europoslanců.

2.2 Uprchlická krize a její dopady na volby roku 2019

Na akademické scéně panuje shoda, že právě problematika migrace dlouhodobě byla, a dodnes zůstává jedním z klíčových témat značné části nacionalistických a euroskeptických hnutí na celém kontinentu. Uprchlická krize tento sentiment zákonitě umocnila a celá Evropa se následně stala svědkem silného vzednutí xenofobních a konzervativních nálad, které nabývaly na intenzitě a měnily podobu společně s tím, jak se přelévaly jednotlivými evropskými státy, vedoucích ke značnému rozkolu na domácí i evropské scéně (Stockemer, Niemann, Unger & Speyer, 2020). Přírozeným následkem byla názorová roztržičnost, která dlouho zabraňovala evropským národům přijít

s jednotným a efektivním řešením celého problému, zatímco podpora radikálů rostla. Stali jsme se tehdy svědky dlouho neviděného a všeobecného nárůstu proti-migračních sympatií, a to de facto ve všech evropských státech. Avšak nejvýrazněji tato krize zapůsobila zejména na postkomunistické státy střední a východní Evropy, které byly oproti svým západním partnerům, i vzhledem ke své nízké diverzitě, daleko skeptičtější k myšlence poskytnutí azylu většímu množství uprchlíků (*Taggart & Szczerbiak, 2018*).

Ve světle uprchlické krize bývá také často skloňováno rozhodnutí Britů opustit strukturu evropské společnosti. Náhlý příchod masivního počtu migrantů na území EU je proto mnohdy považován za poslední střípek mozaiky důvodů pro vyvolání britského referenda, jelikož to bylo právě téma migrace, které dlouhá léta ve značné míře rezonovalo britskou společností. *Bale (2021)* tuto situaci komentuje tak, že vzhledem k téměř půl století dlouhé tradici britských konzervativců, stavět podstatnou část své volební rétoriky na migračních záležitostech, by bylo naivní domnívat se, časová podobnost těchto jevů nemá vzájemnou souvislost. Výsledkem referenda ve prospěch „Leave“ kampaně došlo tehdy k vyvrcholení toho, co *Schimmelfennig (2018)* později označil jako „dekáda krize“. Vystoupení Velké Británie z Evropské unie, které bylo završeno teprve počátkem minulého roku, je dodnes považováno za naprosto bezprecedentní úspěch euroskeptických sil a jako takový mělo patrný vliv také na kontinentální politiku, včetně dění v Evropském parlamentu (*Treib, 2020*).

Není proto překvapením, že se volby do Evropského parlamentu roku 2019 nesly v duchu těchto událostí. Došlo ke snížení počtu europoslanců na 705, přerozdělení části britských křesel mezi ostatní státy a zejména k dosud neviděné změně vzájemných vztahů z členské země na „pouhé“ partnerství (*Taggart & Szczerbiak, 2018*). Přestože byla britská cesta z EU mimořádně trnitá a v mnoha ohledech odrazující, byli to opět euroskeptici, kdo byl korunován hlavním vítězem voleb (*Treib, 2020*). Naopak Skupina progresivní aliance socialistů a demokratů v Evropském parlamentu (S&D) obdržela s celkovým počtem 20,51 % křesel svůj historicky nejhorší výsledek v této jediné evropské přímo volené instituci, čímž se celková síla „Velké koalice“ poprvé dostala pod padesátiprocentní hranici, na dosud nejnižších 44,74 %. Ačkoliv byly jejich ztráty mírně balancovány volební zisky liberální skupiny Renew Europe a zelených, jsou to zejména euroskeptické a proti-systémové strany, kdo slavil úspěch. S výsledkem 9,72 % získaných mandátů v Evropském parlamentu dosáhla krajně pravicová skupina Identita a demokracie nejlepšího výsledku krajně pravicového uskupení v historii této instituce a

druhého nejlepšího výsledku mezi euroskeptiky vůbec. Společně s politiky z krajně levicové skupiny GUE-NGL, ovládajícího 5,46 % křesel, nezařazenými euroskeptickými poslanci a euroskeptickými poslanci z jiných uskupení, nyní ovládají euroskeptické síly přibližně 30 % evropského parlamentu (*Behm & Brack, 2019*).

Zatímco celkový počet euroskeptických sil v Evropském parlamentu obecně, v porovnání s rokem 2014 zaznamenal pouze relativně mírný nárůst, mnoho akademiků poukazuje zejména na výraznou proměnu jejich složení v této instituci. Byli jsme svědky jasně patrného posunu celé euroskeptické scény směrem doprava (*Treib, 2020*). Společně s *Brack (2020)* odůvodňuje tento vývoj zejména dvěma body. Zaprvé, si všímají zásadních programových změn významných radikálně levicových stran, které mají nyní vyšší tendenci opouštět témata ochrany své vlastní národní sociální péče a posouvat se spíše směrem k celoevropskému řešení problémů, a to například u témat zabývajících se sociální nerovností, chudobou a sociálním vyloučením. To vede k poměrně paradoxní situaci deradikalizace některých euroskeptiků, kteří, ač stále značně kritičtí ke statu quo Evropské unie, nyní sledují cíle, pro jejichž uskutečnění by bylo zapotřebí podstatně rozšířit pravomoci a financování evropských institucí, a to zpravidla na úkor národních států. Typické je toto směřování pro strany usilující o zavedení celoevropské minimální mzdy, nebo o vytvoření a nasazení evropského fondu pro podporu nezaměstnaných (*Taggart, 2019*). Z následujících důvodů proto akademické kruhy rozvířila debata, zdali je stále vhodné radit např. španělskou levicovou stranu Podemos, či německou Die Linke mezi euroskeptické strany (*Treib, 2020*).

Zadruhé, je nutno reflektovat, že zatímco radikálně levicové strany v Evropském parlamentu zažívají úpadek, mnoho protisystémových pravicových národních stran je v současné chvíli na vzestupu. Zářným příkladem tohoto úkazu je italská Liga Severu pod vedení Matea Salviniho, která na sebe dokázala strhnout vlnu podpory a z původních 6 % v roce 2014 dosáhli ve volbách roku 2019 impozantních 34 %. Nicméně nebyla zdaleka jediná strana slavící úspěch. Silných výsledků dosáhla také německá Alternativa pro Německo, belgická Vlaams Belang, nebo česká SPD. K tomu *Treib (2020)* dodává, že sedm členských států zažilo debut některé krajně pravicové strany, která v Evropském parlamentu nebyla po posledních volbách přítomna. Tím došlo k dalšímu rozšíření již takto pestré škály euroskeptického spektra a dle *Treiba (2020)* mají nyní euroskeptické síly v Bruselu své reprezentanty z minimálně 23 členských států.

Z výše zmíněného je proto nasnadě domnívat se, že téma euroskepticismu, které je

v otázkách evropské integrace přítomno již od jejího počátku, neztratí na svém významu ani v době našeho pozvolného přesunu do páté dekády od založení Evropského parlamentu a bude i nadále hrát velkou roli na politické scéně příštích let. Každé další volební období nám ukazuje, že nejenže se euroskeptické a populistické síly nechystají uvolnit své pozice tradičním stranám, ale naopak nám často dokazují, že jejich momentum ještě zdaleka není vyčerpáno a nikdo nemůže bezpečně říct, do jakých rozměrů až doroste. Je proto pouze správné, že se s postupem času na studium euroskeptických aktivit vynakládá stále více úsilí a času, což má za následek postupné rozjasňování mnoha dodnes neosvětlených hlubin a zákoutí tohoto specifického fenoménu. Ačkoliv se mnohdy zdá že úplné a opravdové porozumění této tématice je vzdáleným a nedostižným cílem, jeho další zkoumání je vzhledem k jeho vytrvalé přítomnosti v politických strukturách naše nejlepší naděje pro ideu jakékoliv budoucí konstruktivní politické spolupráce i vzájemného občanského porozumění.

3 DOSAVADNÍ STUDIUM EUROSKEPTICISMU

V úvodu své knihy *“Understanding Euroscepticism“* Cécile Leconte (2010) píše, že ke smůle proti-evropských sil, se predikce Henryho Kissingera o konci evropské integrace společně s momentem rozpadu Sovětského svazu a unifikací Německa, nevyplnila. Jedním dechem by se však dalo dodat, že ke smůle pro-evropských sil, se množství predikcí o opadnutí euroskeptické popularity, společně s koncem uprchlické krize, taktéž ukázalo jako značně naivní. Euroskeptické strany i nadále zaznamenávají volební zisky napříč celým kontinentem a mnohde jsou jejich pozice silnější než kdy dříve. V samotném srdci Evropské unie si nyní užívají bezprecedentního nárůstu vlivu a o jejich úspěšném etablování na politické scéně již nemůže být pochyb (Brack, 2020; Treib, 2020). Zatímco počty euroskeptiků na evropské scéně rostou, národním parlamentům i unijním institucím se stále zužuje manipulační prostor a udržení legislativních aktivit bez zásahu euroskeptického elementu je v průběhu let stále obtížnějším úkolem. Jsme svědky významné proměny politické, ale i euroskeptické scény, společně s tím, jak se tyto strany stále prudším tempem derou na vrchol pomyslného žebříčku politické relevance. Zároveň tím nezřídka dochází k umírnění radikální rétoriky samotných představitelů těchto hnutí, úměrně s tím, jak roste jejich podíl na moci a zvedá se ambice jejich projektů (Taggart, 2019). Přestože akademický

zájem o toto téma se zvedá úměrně s jeho rostoucím významem, stále jsme daleko od adekvátního porozumění celé problematice a další studie jsou nezbytné k lepšímu pochopení dění kolem nás.

Ačkoliv je poměrně snadné propadnout dojmu všudypřítomnosti tohoto fenoménu, pravdou je, že se jedná o poměrně mladý pojem. Poprvé se pojem „euroskepticismus“ objevuje v britském deníku *The Times* roku 1985, tedy v době, kdy bylo hlavním tématem procesu evropské integrace dokončení jednotného trhu (*Harmsen & Spiering, 2004*). Jako synonymum pojmu euroskeptik v tehdejší významu užívá *Léconte (2010)* pojmu „anti-marketeer“, kterým bývala označována většina labouristické opozice. Pojem „euroskepticismus“ později převzala a proslavila Margaret Thatcherová ve svém projevu ve městě Bruggy. Od té doby se však jeho význam vyvíjel a proměňoval se společně s tím, jak se měnila debata na půdě EU i národních států. Ačkoliv je proto obtížné pojem jasně definovat vzhledem ke své nestálosti v čase i prostoru, jeho jádro je vždy nějaká forma opozice vůči Evropské integraci (*Taggart, 1998*). Přestože je u euroskeptických uskupení patrná vyšší koncentrace některých společných prvků, jako je důraz na nacionalismus, konzervatismus, či protekcionismus, nelze jej, dle *Léconta (2010)*, řadit mezi klasické ideologie. Podobně jako populismu je euroskepticismus velice „ohebný“ pojem, kterým lze označit v podstatě jakoukoliv pozici na pomyslném pravolevém spektru. Euroskepticismus zpravidla reprezentuje jak radikální pravice, tak radikální levice a pro svou absenci jiné sjednocující idey, než je opozice vůči EU, širšího světového názoru a pro velice málo univerzálně platných předpokladů, euroskepticismus značně pozbývá na směrodatnosti (*Léconte, 2010*).

Jak si všimá většina akademiků, pozice euroskepticismu se proměňuje také společně s prostředím, ve kterém je kultivován (*Brack, 2020*). Zatímco klíčové téma mnoha skandinávských a britských euroskeptiků byla společná rybářská politika (CFP), z logických důvodů hrálo toto téma naprosto marginální roli například pro rakouské euroskeptiky, pro které bylo pro změnu nepřijatelné pokračování v přístupových hovorech s Tureckem (*Léconte, 2010*). Naopak snahy o přerozdělení migrantů ze strany italských euroskeptických stran se setkaly se silným odporem euroskeptické scény Polska a Maďarska. Německé euroskeptiky zase rozděluje s těmi francouzskými otázka svobody trhu, zatímco švédští a finští euroskeptici odmítají aplikaci společné zahraniční a bezpečnostní politiky napříč kontinentem (*de Quant, 2019*).

Mnohočetnost podob a rozlišnost interpretací euroskepticismu, která značnou měrou

komplikuje možnost univerzálního pojmenování tohoto pojmu, je stejnou překážkou i při snaze přistoupit k jeho definici z druhé strany, tedy pokusem o definici toho, co tento pojem není (*Léconte, 2010*). Výzkumem bylo zjištěno, že ani u témat, která na první pohled působí dojmem výsostného teritoria eurofederalistických sil, jako je například podpora dalšího rozšíření EU o nové členské státy (*Katz, 2008*), není tato pozice jednoznačná. Studie *Taggart a Szczerbiaka (2003)* ukázala mimo jiné to, že není neobvyklé pro euroskeptické strany podporovat další rozšíření EU, od kterého si slibují opětovné zpomalení integračních aktivit pro jejich zemi a dodatečné komplikace pro každé další budoucí jednání, plynoucí z postupně zvětšujícího se počtu názorů a potřeb. Stejně tak se občas na opačnou stranu barikády mohou dostat i prounijní síly. Příkladem může být například eurofederalistická belgická strana zelených, která při schvalování Maastrichtské smlouvy hlasovala proti jejímu přijetí, a to, dle zmíněných autorů, z důvodu přílišného omezení pravomocí EU ve druhém a třetím pilíři.

Z těchto důvodů, následkem nejasné definice, mnoha národnostních specifíků a jisté proměny významu pojmu v čase, proto dospěla značná část akademické obce k jakési „dohodě o nedohodě“, která ponechává jistý prostor subjektivnímu soudu tam, kde rozmazané hranice pojmu zabraňují jednoznačnému zařazení (*Taggart & Szczerbiak, 2003*; *Brack a Costa, 2009*; *Léconte, 2010*; *Treib, 2014*). Shoda naopak, mezi autory, stále panuje na nutnosti znalosti kontextu, který je mnohými považován za determinující faktor porozumění chování většiny euroskeptických hnutí na kontinentu.

Z hlediska slovního rozboru, představuje dle *Léconta (2010)* pojem „euroskeptik“ jedince, který podrobuje základní úvahy o otázkách evropské integrace citově nezátížené kritické analýze. Vlastně tedy prezentuje formu jakési chladné kalkulace zisků a nákladů, a to s ohledem na jeho národní, kulturní a politické pozadí. Autor si všímá, že čistě na základě tohoto rozboru by bylo pravděpodobnější vyvodit spíše zpravidla méně nepřátelský přístup vůči EU, než jaký ve skutečnosti mnoho euroskeptiků zastává. Zároveň tím odůvodňuje existenci mnoha dalších pojmů, které v průběhu let vznikaly za účelem výstižnějšího popisu vztahu jednotlivců k otázce evropské integrace. Mezi některými termíny, které autor uvádí, jsou jmenovány také pojmy jako „europragmatik“, či „eurorealista“, což byl pojem, kterým se často označoval např. český prezident Václav Klaus (*Lécont, 2010*). Někteří autoři následně navázali na tuto poněkud nepřehlednou situaci a snažili se dodat systém tomuto množství nepřehledných pojmů. Mezi ně patří i již zmíněná dvojice autorů *Taggart a Szczerbiak* a jejich slavná definice euroskepticismu.

3.1 Euroskepticismus dle Taggarta a Szczerbiaka (2002)

Studie Taggarta a Szczerbiaka z přelomu tisíciletí se v průběhu let stala jedním z klasických děl zkoumání euroskepticismu a lze ji právem považovat za jednu z nejznámějších a nejcitovanějších prací na toto téma. Dvojice autorů se ve své publikaci zaměřuje na protiunijní sentimenty politických stran v zemích, které se měly nově stát součástí unijních struktur. Jednalo se o deset států jižní a východní Evropy před tzv. „Velkým rozšířením“, které, jak autoři uvedli, byly do té doby značně opomenuty ve výzkumu euroskeptických nálad (*Taggart & Szczerbiak, 2002*). Oblíbenost studie těchto autorů pramení zejména z jednoduchosti vyvozených definic. Euroskepticismus vnímají jako formu podmíněné, či nepodmíněné opozice vůči evropské integraci (*Taggart & Szczerbiak, 1998*) a euroskeptiky následně rozřazují, podle míry jejich opozice, na tzv. „tvrdé“ a „měkké“ euroskeptiky.³

„Tvrdí“ euroskeptici se vyznačují úplným odmítnutím celého projektu evropské politické a ekonomické integrace, stejně tak, jako opozicí vůči vstupu jejich země do EU, popřípadě jejího setrvání v Unii. V praxi lze takové jedince identifikovat díky jejich principiálnímu odmítání podoby evropské integrace a přesvědčení, že jsou hodnoty Evropské unie v rozporu s hodnotami domovského státu euroskeptika. Naopak „měkký“ euroskepticismus zahrnuje podmíněný, či kvalifikovaný odpor vůči Evropské integraci. Forma jejich opozice není principiální a vyznačuje se snahou o hledání mírnějších alternativ k aktuálnímu hlavnímu proudu evropské integrace (*Taggart & Szczerbiak, 2002*).

Ačkoliv se jedná o jednu z nejpoužívanějších definic euroskepticismu, sama byla občas kritizována pro svoji přílišnou jednoduchost a široký prostor pro subjektivní interpretaci (viz *Kopecký & Mudde, 2002*). To vedlo autory této definice k jejímu postupnému zpřesňování (viz *Taggart & Szczerbiak, 2003, 2004 a 2008*). Ve své knize z roku 2008, již proto definují „tvrdý“ euroskepticismus, jakožto nepodmíněný odpor vůči EU a evropské integraci, vedoucí ke snaze dosáhnout vystoupení jejich státu z unijních struktur. Dodávají však, že se tato forma opozice vůči EU může projevit také v podobě protěžování politik, potenciálně vedoucích k zásadnímu narušení a rozvrácení

---

³ V originálu použito pojmů „hard“ a „soft“ euroskeptik. Překlad převzat z práce Petra Kanioka (viz *Kaniok, 2005*).

současného stavu a chápání evropské integrace (*Taggart a Szczerbiak, 2008*). Tím dodali své definici „tvrdého“ euroskepticismu potřebnou ucelenost a nadčasový charakter.

Definice „měkkého“ euroskeptika zůstala téměř identická a dle autorů tedy představuje nepodmíněnou opozici vůči Evropské unii, zpravidla jedince rozporujícího jednu, či více konkrétních klíčových politik EU. Takový jedinec se domnívá, že zájmy jeho národního státu jsou momentálně v rozporu se současným směřováním EU, avšak nerozporuje své členství v EU jako takové, ani neusiluje o tak radikální transformaci, jako je tomu v případě „tvrdého“ euroskeptika. Primární poznatky definic tedy zůstaly téměř identické a na zbylou kritiku autoři odpověděli komentářem, že v případě jakékoliv užití definice se nelze ubránit jisté míře subjektivního soudu (*Taggart a Szczerbiak, 2008*).

3.2 Euroskepticismus dle Kopeckého a Muddeho (2002)

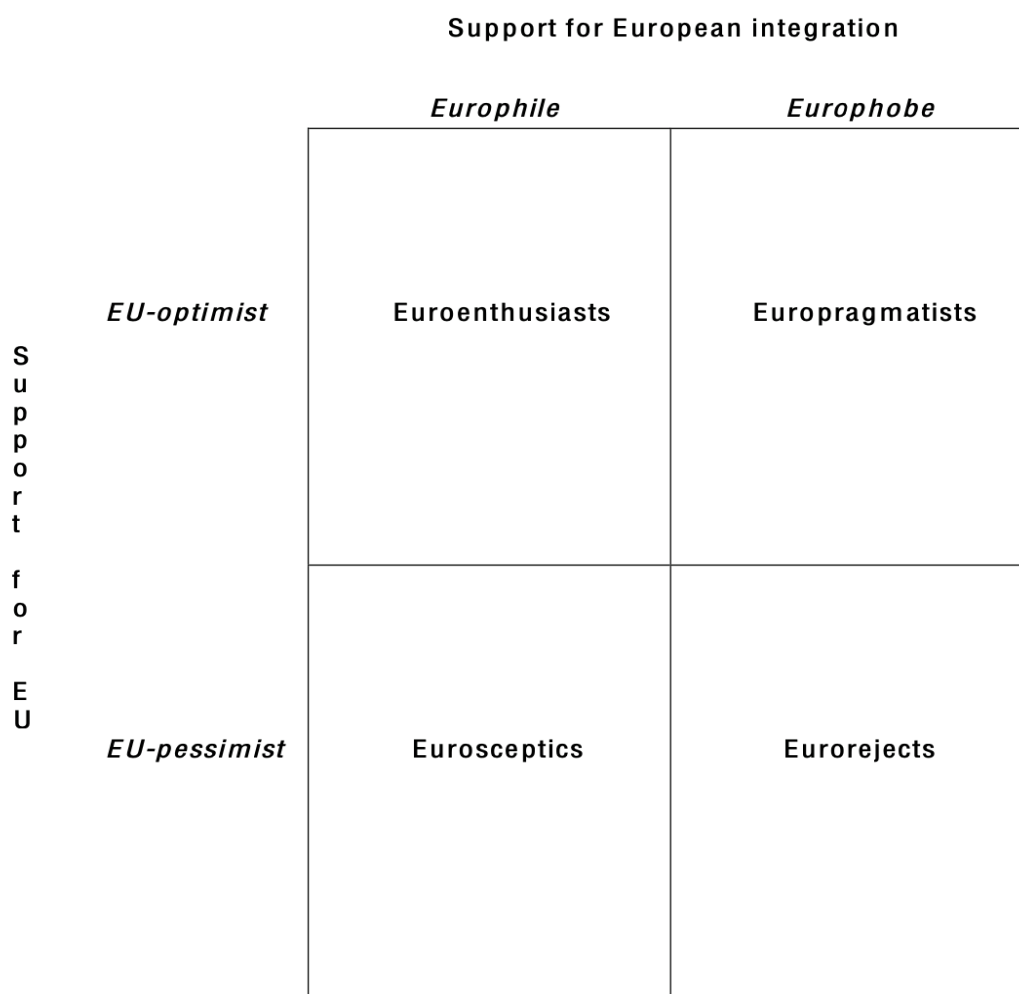
Další slavnou studii na téma euroskepticismu provedla dvojice výzkumníků Petr Kopecký a Cas Mudde. Cílem práce bylo zanalyzovat euroskeptické nálady ve společnosti čtyř postkomunistických států střední Evropy v době chystaného rozšíření Evropské unie „východním směrem“. Konkrétně se jednalo o politické strany a elity v České republice, Maďarsku, Polsku a na Slovensku. Ve svém díle však autoři zmiňují jisté výtky vůči definici euroskepticismu, s níž přišli *Taggart & Szczerbiak (2002)* a rozhodli se proto aplikovat vlastní pojmosloví, které v jejich očích lépe postihovalo realitu euroskeptické scény.

Politické aktéry dělí Kopecký s Muddem podle jejich vztahu k evropské integraci na „eurofily“ a „eurofoby“. Zatímco „eurofilové“ podporují myšlenku prohlubování politických, či ekonomických vazeb mezi evropskými národy, „eurofobové“ tuto formu spolupráce nepodporují, popřípadě vůči ní přímo aktivně vystupují. Mezi eurofily pak autoři řadí třeba zakladatele současné podoby evropské integrace Jeana Monneta a Roberta Schumana (jelikož podporovali myšlenku politické a ekonomické integrace Evropy), ale také například Charlese de Gaullea a Margaret Thatcherovou, kteří, ač v omezené míře, patřili mezi zastánce prohlubování vzájemných ekonomických vazeb.

Druhé dělení, které autoři aplikují, je následně vztah k Evropské unii, jakožto instituci, která se snaží myšlenku evropské integrace přenést do reality. Pro tuto charakteristiku používají pojmenování „EU-optimisté“ pro jedince, či skupiny, kteří podporují formu evropské integrace tak, jak ji prezentuje Evropská unie, nebo jsou přesvědčeni, že se ubírá správným směrem. Autoři zdůrazňují, že samotná kritika EU, či

některé z jejich politik, nemusí automaticky vyřazovat jedince z této definice. Opakem „EU-optimistů“ jsou „EU-pesimisté“, kteří stojí proti současné formě Evropské unie i celkovému směřování, kterým se ubírá.

Finální postoj politických aktérů následně Kopecký a Mudde vyhodnocují na základě kombinace vztahu k EU a myšlenky evropské integrace jako takové. Zkoumanému subjektu je tedy přisouzena jedna ze čtyř pozic plynoucí z kombinace dvou z výše zmíněných pojmů.

Obrázek 1: Typologie dělení stran (Kopecký a Mudde, 2002)

Kombinaci „eurofila“ a „EU-optimisty“ označují autoři jako pozici „euroentuziastickou“⁴, jedná se tedy o strany schvalující myšlenku evropské integrace i způsob, jakým je tato myšlenka převáděna do reality prostřednictvím EU. Zde autoři zmiňují jako příklad českou KDU-ČSL v roce 2002. Jako kombinaci „eurofila“ a „EU-pesimisty“ vnímají autoři takzvané „euroskeptiky“, tedy strany schvalující myšlenku evropské integrace, avšak kritizující její provedení. Jako příklad je zde uvedena tehdejší ODS. Naopak kombinací „EU-optimisty“ a „eurofoba“ vznikne pozice tzv. „europragmatika“. V typologii Kopeckého a Muddeho se jedná o strany, které nevěří v prospěšnost evropské integrace, avšak vidí jisté zisky (ať už pro jejich zemi, nebo pro jejich voliče) v připojení se k EU. Jako příklad tohoto jevu uvádí dvojice autorů hnutí HZDS Vladimíra Mečiara. Poslední kategorií jsou tzv. „euroodmítavé“ strany, tedy strany odmítající jak vizi evropské integrace, tak způsob její realizace prostřednictvím EU. Mezi tyto strany řadí Kopecký a Mudde třeba českou KSČM.

3.3 Euroskepticismus dle Flooda a Usherwooda (2007)

Další známou prací na téma klasifikace euroskepticismu je dílo autorů *Flooda & Usherwooda (2007)*, kteří svou prací reagovali na, z jejich pohledu, neuspokojivou situaci klasifikace euroskeptiků. Ve své studii vyzdvihují práci *Taggart & Szczerbiaka (2002)*, jakožto základní kámen uvažování o euroskepticismu. Dodávají však, že pouhé binární rozdělení euroskeptického chování je značně zjednodušující a zavádějící. Podobně, ač s menšími výhradami, hodnotili také výstup *Kopeckého a Muddeho (2002)*, jejichž zpracování dokáže být podobně zavádějící a mnohdy zahrnuje do stejné kategorie na první pohled absurdní kombinace politických subjektů. Autoři zároveň zmiňují vágnost některých kategorií vytyčených Kopeckým a Muddem. Podle nich v důsledku neexistuje strana, která by přímo deklarovala nezájem o jakoukoliv formu spolupráce napříč státy, a tedy předem odmítla jakoukoliv formu integrace. Zároveň kritizují užití pojmosloví, kdy zejména termín „euroskeptik“ je v tomto ohledu podstatně zavádějící a může za jistých podmínek zahrnovat i strany, které bychom, v obecném chápání pojmu, za euroskeptické neoznačili. Autoři dále zmiňují i jiné typologie euroskepticismu, např. prostorové zobrazení Jana Rovného (*Rovný, 2004*), které vyčítají její kvantitativní charakter.

---

⁴ Všechny české překlady typologie *Kopeckého a Muddeho (2002)* byly použity na základě práce Lubomíra Kopečka (viz *Kopeček, 2004*).

Z nespokojenosti s dosavadním výzkumem proto autoři přišli s vlastní typologií euroskepticismu, kterou pro snazší představu prezentují na ose o šesti bodech. Ty jsou znázorněny v tabulce níže a reprezentují míru ztotožnění politického subjektu s integrací v rámci Evropské unie. Jednotlivé kategorie jsou stupňovány od „maximalistické“ míry ztotožnění se s EU, která zastřešuje jedince usilující o co nejintenzivnější míru integrace, až po subjekty řadící se do kategorie „odmítající“, a tedy vyjadřující odpor ke všem integračním aktivitám.

Kategorie míry ztotožnění se s EU	
Maximalistické	Snaha o co nejrychlejší a nejintenzivnější realizaci integrace v rámci vybraného modelu.
Reformistické	Podpora hlubší integrace s jistými výhradami.
Gradualistické	Částečná podpora další integrace, pod podmínkou pozvolného postupu.
Minimalistické	Přijetí současného stavu integrace, provázené snahou o omezení dalších integračních aktivit.
Revisionistické	Snaha o návrat do dřívějšího stavu integrace, obvykle do bodu před revizí některé ze smluv.
Odmítající	Úplné odmítnutí evropské integrace spojené s odporem ke spolupráci.

Tabulka 1: Kategorie míry ztotožnění se s EU (Flood a Usherwood, 2007). Přeloženo autorem.

3.4 Euroskepticismus dle Nathalie Brack (2013)

S poměrně odlišnou typologií euroskepticismu přišla *Nathalie Brack (2013)*. Ta ve své práci zkoumala poněkud paradoxní postavení radikálně pravicových euroskeptiků v Evropském parlamentu, tedy jedné ze základních struktur instituce, vůči které se tito jedinci vymezují a vytvořila proto kvalitativní studii mapující jejich počínání. V ní pojmenovala základní archetypy chování radikálně pravicových euroskeptiků v unijních institucích, které dělí na tři druhy.

Prvním je tzv. „absentující“ (v originále „*The Absentee*“) europoslanec. U této kategorie Brack popisuje dvě základní charakteristiky. První z nich je omezená účast na aktivitách v rámci Evropského parlamentu spojená s rezignací na většinu pravomocí, které jsou europoslancům propůjčeny pro ovlivnění dění na jeho půdě. Druhá

charakteristika je důraz na domácí scénu, které daný europoslanec věnuje většinu svého úsilí a energie. Takový jedinec tráví v Bruselu pouze nezbytné množství času spojené s plněním elementárních povinností plynoucích z jeho mandátu a svou absenci prezentuje jako formu odboje proti této instituci. Zároveň však přesouvá většinu svých činností do svého domovského volebního obvodu, kde využívá mediální pozornosti vyplývající z jeho společenského postavení k podpoře další domácí protiunijní aktivity.

Druhým typem je „*veřejný řečník*“ (The Public Orator). Jedná se o europoslance, který se snaží distancovat od činnosti struktur, do nichž byl zvolen a je tedy zpravidla velmi rezervovaný vůči vyvíjení „klasických“ parlamentních aktivit, kvůli kterým by mohl být považován za součást tohoto systému. Takový člen Evropského parlamentu zpravidla ignoruje legislativní pravomoci plynoucí z jeho pozice. Na rozdíl od „absentujícího“ euroskeptika však „veřejný řečník“ zcela využívá všech dostupných prostředků a nástrojů vedoucích k nějaké formě vyjádření na půdě této instituce. V jeho každodenní práci se tento přístup projeví častými výstupy na plénu Evropského parlamentu a častými parlamentními otázkami, které využívá k poukázání na jednotlivá pochybení EU a otevírání rozdělovacích témat. Tento typ europoslance bývá povětšinou velmi dobře obeznámen s pravidly jednacího řádu a využívá své procedurální znalosti k šíření negativního obrazu o Evropské unii.

Třetím a posledním typem je tzv. „*pragmatik*“ („The Pragmatist“). Tento typ euroskeptika je charakteristický vyšší měrou zapojení do každodenních legislativních aktivit, než tomu bylo u předchozích dvou typů. „Pragmatik“ více dbá na dodržování pravidel a je motivován vidinou určité změny. Podobně jako předchozí typy si je také vědom svého menšinového postavení a svůj přínos tedy vidí ve snaze o nalezení kompromisu a nevyhýbá se proto účelovému spojení s cílem dosažení své vlastní agendy. Jakožto euroskeptik, vnímá „pragmatik“ sám sebe jako člena opozice v Evropském parlamentu, avšak jako europoslanec vnímá svoji pozici zároveň jako prostředek k dosažení jeho vize ideální organizace vrcholných orgánů EU. Výsledkem tohoto dilematu je tedy snaha o sehrání role jakési „konstruktivní opozice“, díky které dokáže „pragmatik“ prosadit část svých zájmů, aniž by se musel příliš vzdálit od názorů, které zastává.⁵

---

⁵ Překlad jednotlivých typů euroskeptiků dle díla *Nathalie Brack (2013)* je dílem autora této práce.

4 KONCEPTUALIZACE

Při studiu aktuálních trendů euroskepticismu napříč Evropskou unií a jeho projevy ve vnitřním fungování Evropského parlamentu se učené veřejnosti podařilo zachytit několik základních fenoménů, které utvářejí současnou euroskeptickou scénu, a kterým se v nedávné době dostalo značné pozornosti. Jedná se zejména o náhlý vzestup radikální pravice a její schopnost kooperovat s radikály druhého konce spektra (viz *Vasilopoulou, 2009 a 2011; Brack 2020*). Například *Szczerbiak & Taggart (2008)* užívají pojmu „strange bedfellows“, když hodnotí spolupráci extrémní pravice s levicí na půdě Evropského parlamentu a všímají si jejich společného úsilí dosáhnout revize současné Evropské unie, které je však v obou případech motivováno značně odlišnými důvody. Ač spojenci v cíli, mnoha odborníkům neunikla četnost názorových rozdílů na základní problematiku evropské politiky mezi extrémní levicí a pravicí, projevující se na rozporech v klíčových tématech jako je migrace, otázka vývoje Evropské hospodářské a měnové unie, či problematika suverenity v otázce vztahu nacionální a supranacionální úrovně vlády (*Taggart & Szczerbiak, 2018; Brack, 2020*). Zatímco působení radikální pravice v Evropském parlamentu byla věnována poměrně značná míra pozornosti (viz *Brack, 2013 a 2020; Vasilopoulou, 2009 a 2011; Startin, 2010*), zejména studium radikální levice a rozdílnosti současné extrémní levice s pravicí se v porovnání může jevit jako relativně neprobádané území (výjimkou třeba *March, 2012*).

Dalším takovým fenoménem je určitá proměna radikální rétoriky některých národních stran napříč celým kontinentem, která opět přispěla k rozmazání již takto nejistých hranic mezi radikálním a neradikálním euroskepticismem. Podle *Treiba (2020)* a *Behm & Brack (2019)* k tomu vedly hlavně čtyři důvody. Zaprvé, došlo, v porovnání s rokem 2014, k výraznému uklidnění emocí v souvislosti s nejistotami, které přinesla uprchlická krize. Zadruhé, rozhodnutí Britů opustit Evropskou unii a jejich poněkud krkolomná cesta k tomuto výsledku, odradila některé euroskeptické strany od stejného cíle, což vedlo ke zmírnění jejich vlastní rétoriky. Zatřetí, některé strany se snažily obsáhnout voliče z méně radikálních kruhů, aby dosáhly lepšího volebního výsledku. Jako příklad zde uvádí francouzskou stranu Národní sdružení (dříve Národní fronta), která zmírnila svoji silně proti-integrační rétoriku ve snaze dopomoci své lídryni Marine Le Pen k lepšímu volebnímu výsledku během francouzských prezidentských voleb roku 2017. Začtvrté, autor zmiňuje podíl na vládě, který donutil některé strany v Evropě ke

kompromisům a snahu o větší schůdnost jejich postojů s názory ostatních stran i občanů. Zde autor jmenuje italské strany Hnutí pěti hvězd, Liga severu, Svobodnou stranu Rakouska, či řeckou Syrizu (tu uvádí také *Vasilopoulou, 2018b*).

4.1 Výběr definice

Pravděpodobně nejdůležitějším krokem celého procesu bude vhodná konceptualizace pojmu „euroskeptik“, jelikož je vzhledem k značné heterogenitě této názorové skupiny poměrně obtížné vybrat jednotnou definici, která by obsáhla všechny její příslušníky. Rozdílné kultury, jiné politické zvyklosti a historické zkušenosti, stejně jako určitý vývoj toho, jak společnost vnímá samotný fenomén euroskepticismu, to vše se promítá do fungování této názorově pestré frakce a vysvětluje její značnou míru nejednotnosti (*Fagerholm, 2019*). Při snaze zkoumat chování euroskeptických europoslanců každý výzkum zákonitě naráží na tuto problematiku, a právě repetitivnost jejího výskytu zavedla vzniku mnoha, často značně odlišným, metodám dělení jednotlivých představitelů této jediné přímo volené instituce EU. Současná situace proto vede některé autory k tendenci mluvit spíše o „euroskepticismech“, nežli pouze o unitárním euroskepticismu (*Brack, 2020*).

Nejednotnost celého procesu, četnost definic a vymezení skupin, stejně tak jako rozmanité a značně odlišné motivace samotných euroskeptiků v Evropském parlamentu následně vedly k identifikaci několika základních problematik zkoumání tohoto fenoménu. Zatímco u představitelů radikálních stran s jasnou proti-evropskou a proti-integrační rétorikou je poměrně snadné prokázat její euroskeptický charakter, pravý problém se odkrývá při snaze tento pojem lépe vymezit a rámcově jej ohraničit. Jak shrnuje *Treib (2020)*, ať už se odborníci řídí jakoukoliv formou z uznávaných metod kategorizace euroskeptiků (*viz Taggart 1998; Taggart & Szczerbiak, 2004; Kopecký & Mudde, 2002; či Flood & Usherwood, 2007*), nelze se vyvarovat jisté formě vágnosti při demarkaci neradikálních euroskeptiků a jejich zahrnutí, či naopak vynechání z výzkumu.

Zatímco většina akademické obce vnímá euroskepticismus jakožto opozici procesu evropské integrace (*Taggart, 1998, p. 366*), nebo opozici evropské integrace nebo EU jako takové (*Kopecký a Mudde, 2002*), jasné určení toho, kde začíná lehce pro-unijní postoj a končí tzv. „soft“ euroskepticismus (*Taggart a Szczerbiak, 2008*), či „minimalistický“ euroskepticismus (*Flood & Usherwood, 2007*) v podstatě neexistuje. Zde se nám proto odkrývá achillova pata současného výzkumu euroskepticismu.

Z toho důvodu jsem po zvážení všech zmíněných specifíků současné euroskeptické scény, stejně tak jako předností a slabín výše zmíněných definic euroskepticismu, došel k přesvědčení, že nejvhodnější typologie euroskepticismu pro tuto práci bude aktualizované dělení *Taggart & Szczerbiaka (2008)*. Jsem toho názoru, že vlastnosti této typologie nejlépe reflektují potřeby mé vlastní studie a díky své jednoduchosti je vhodná právě pro potřeby kvantitativní studie, mezi které se má práce bude řadit. Kvůli své popularitě je navíc, na rozdíl od typologie *Kopeckého a Muddeho (2002)*, možno podepřít svá zjištění o velké množství prací dalších autorů hodnotících euroskeptiky právě probíhajícího devátého legislativního období (*Treib, 2020*). Mezi ty se řadí také sám autor této definice *Taggart (2021)*, který se pokoušel tuto typologii aplikovat na současné složení Evropského parlamentu. V této své, zatím poslední, práci vychází ze svého klasického dichotomického dělení euroskeptiků na „tvrdé“ a „měkké“, které však obohatil o dodatečné dělení na radikální a neradikální strany, čímž svou studii značně přiblížil konceptualizaci *Kopeckého a Muddeho*. Tato skutečnost bude důležitá zejména v další fázi mého výzkumu a typologii *Taggart & Szczerbiaka (2008)* proto využiji jakožto výchozí definici euroskepticismu pro tuto práci.

4.2 Výzkumné kategorie

Pro vhodné zodpovězení mé výzkumné otázky, tedy: „*Jaké je chování euroskeptiků v Evropském parlamentu po roce 2019, v porovnání s ostatními europoslanci?*“, bude nezbytné adekvátním způsobem rozdělit členy Evropského parlamentu do výzkumných kategorií. Kategorie budou členěny na základě vztahu jedinců k Evropské unii dle definice *Taggart a Szczerbiaka (2008)* a pozice europoslanců na pravolevé ose politického spektra. Každodenní aktivity europoslanců v posledním legislativním období budou následně kvantitativně analyzovány za účelem odhalení případných tendencí v chování jednotlivých skupin euroskeptiků a poté porovnány s chováním neeuroskeptických poslanců parlamentu. Celkem budu tedy v této práci dělit všechny europoslance do následujících šesti skupin:

- 1) Představitelé „tvrdého“ pravicového euroskepticismu
- 2) Představitelé „tvrdého“ levicového euroskepticismu
- 3) Představitelé „měkkého“ pravicového euroskepticismu
- 4) Představitelé „měkkého“ levicového euroskepticismu

5) Představitelé neeuroskeptické pravice

6) Představitelé neeuroskeptické levice

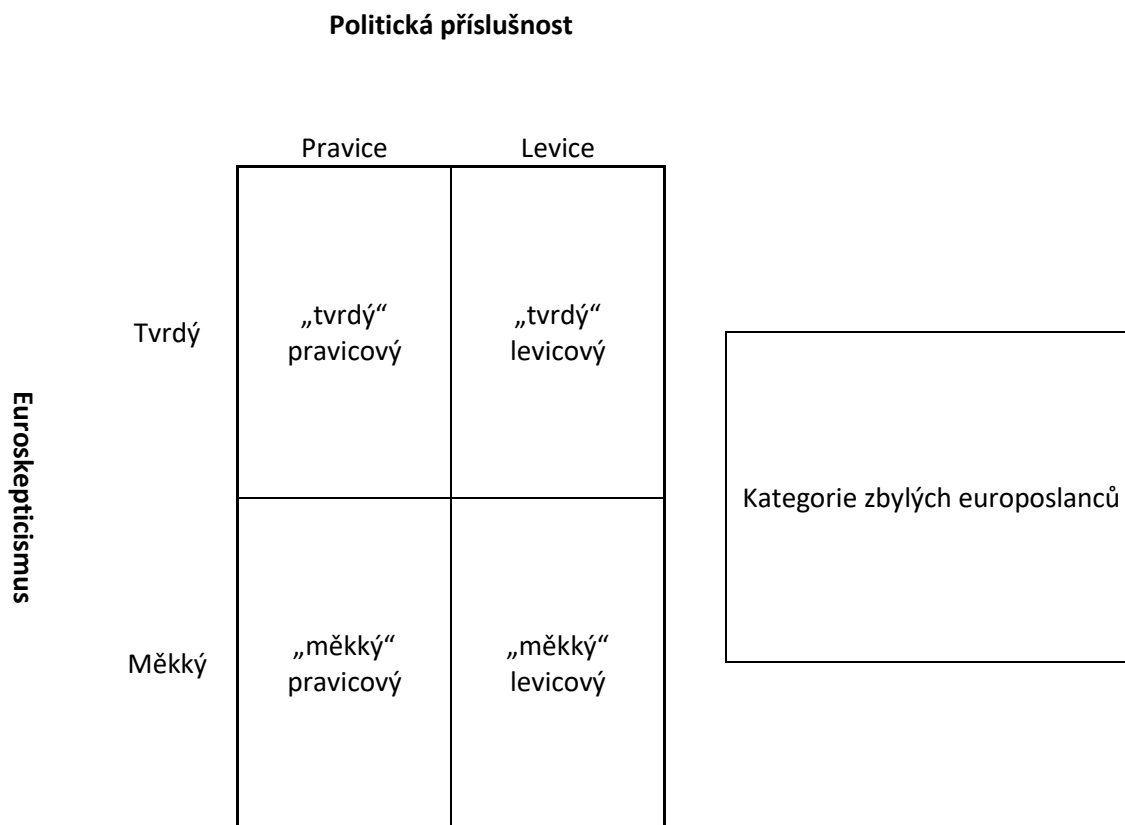
V případě první a druhé kategorie budu zkoumat europoslance usilující o zásadní revizi vztahu jejich členského státu s Evropskou unií. Po vzoru Velké Británie chtějí tito europoslanci, zpravidla dosáhnout vystoupení jejich země z unijních struktur, nebo docílit tak radikálního omezení jejich kompetencí, že by výsledek již nebyl slučitelný s vnímáním EU jakožto prostředku evropské integrace. Lze zároveň očekávat, že příslušníci těchto kategorií budou nejsilněji zastoupeni v evropských skupinách Identita a Demokracie (v případě první kategorie) a Evropská sjednocená levice a Severská zelená levice (v případě kategorie druhé). Při analýze těchto reprezentantů „tvrdého“ euroskepticismu očekávám výraznou odlišnost v naměřených hodnotách oproti představitelům tradiční politiky a bude proto zajímavé sledovat zdali a jak se odlišné motivace dvou skupin „tvrdých“ euroskeptiků směřované ke stejnému cíli projeví na jejich každodenních aktivitách, popřípadě jestli půjde z výsledku vyvodit jisté poznatky charakteristické pro příslušníky této kategorie.

V případě třetí a čtvrté kategorie budou předmětem zkoumání euroskeptičtí poslanci, kteří vyjadřují určitou míru nesouhlasu s podobou, či intenzitou evropské integrace, avšak neusilují o vystoupení jejich státu z Evropské unie jako takové. V praxi se tak tento „měkký“ nesouhlas projeví například odporem vůči delegaci dodatečné moci na unijní struktury, či nesouhlasem s některou z klíčových politik EU (*Taggart a Szczerbiak, 2008*). Lze očekávat, že tyto dvě kategorie budou reprezentovat většinu zbylých členů výše zmíněných evropských skupin ID a GUE-NGL, stejně tak jako některé nezařazené europoslance, či členy evropské skupiny ECR (v případě třetí kategorie). Předpokladem u těchto skupin bude následně vyšší míra podobnosti ve sledovaných aktivitách, s chováním europoslanců z páté a šesté výzkumné skupiny.

Dvě poslední kategorie budou tvořeny všemi zbylými europoslanci, které budu, ve snaze zajistit vyšší míru výpovědní hodnoty dat, následně dělit na pravicové a levicové subjekty. V případě tohoto rozřazení bude práce primárně vycházet ze studie *Cruma (2020)* a deklarací samotných stran. Předpokladem je, že tyto kategorie budou primárně tvořeny členy evropských „mainstreamových“ skupin, zejména členy dosavadní „Velké koalice“ (EPP + S&D), ale také evropskými liberály z Renew Europe a Skupinou Zelených. Cílem snahy o měření aktivit neeuroskeptických poslanců je získat přehled o

vzorcích chování tradičních představitelů evropské politiky, na nichž by pak bylo možné zaznamenat případný kontrast s chováním euroskeptických europoslanců a potenciálně odhalit některé základní tendence chování jednotlivých zkoumaných kategorií.

Primárním zdrojem pro zařazení jednotlivých europoslanců do některé z šesti výše definovaných kategorií bude již zmíněná studie *Taggart (2021)* a stránka *PopuList* (mezinárodní projekt více než 80 expertů, mapující populismus a euroskepticismus v Evropě). Nicméně budu brát v potaz také vlastní programová prohlášení jednotlivých stran, či výzkum *Treiba (2020)* a *Brack (2020)*.

Tabulka 2: Výzkumné kategorie. Vytvořeno autorem.

5 METODOLOGIE

Při aplikaci výše definované konceptualizace a po rozčlenění všech europoslanců do pěti kategorií, bude následně nutno analyzovat konkrétní aktivity jednotlivých členů Evropského parlamentu. Zde bych svou práci chtěl navázat na výzkum Nathalie Brack, která studovala chování euroskeptických europoslanců během šestého (*Costa a Brack, 2009*), sedmého (*Brack, 2013*), osmého (*Behm a Brack, 2019*), ale i současného devátého legislativního období (*Brack, 2020*), a během těchto výzkumů věnovala většinu pozornosti primárně způsobu, jakým revizionističtí europoslanci využívají svůj poslanecký mandát k dosažení jimi sledovaných cílů. Ve výzkumu se proto zaměřuje zejména na základní aktivity poslanců, jako je četnost jejich výstupů, účast na hlasování, či počet dotazů na plenárních zasedáních (viz *Brack, 2013* a *Behm a Brack, 2019*). V jejím nejnovějším článku tuto pozornost lehce přesouvá směrem k okrajům politického spektra, když se zaměřila na 19 vybraných euroskeptických stran západní Evropy sdružených v politických skupinách Identita a demokracie (ID) a Evropská sjednocená levice a Severská zelená levice (GUE-NGL). V této práci se snažila zachytit hlavní trendy působící na scéně současné extrémní levice a extrémní pravice v Evropském parlamentu, čímž napomohla odkrýt řadu organizačních specifík euroskeptických skupin v Bruselu.

Na rozdíl od členů větších skupin disponují euroskeptici výrazně větší svobodou v jejich činech a nejsou tolik svázáni stranickými regulemi pro pravidla chování a pokyny při hlasování (*Brack, 2013*). Jak poznamenali například *Cavalloro, Flacher, and Zanetti (2018)*, strany extrémní pravice nemají tendenci fungovat jako jedna „politická rodina“ a nemají tedy sklon k tomu vystupovat na hlasováních organizovaně, a to nezávisle na druhu, či významnosti tématu. Skupiny bývají často vytvořeny na základu „shody o neshodě“, či „dohodě o neshodě“⁶, která umožňuje jednotlivým členům hlasovat na základě jejich vlastních preferencí. Na rozdíl však od nezařazených poslanců jim navíc organizace ve skupině přináší mnoho benefitů a prostoru pro manévrování, čímž jim ve výsledku dává větší prostor k dosažení vytyčených cílů a poskytuje tím zároveň motivaci se nadále sdružovat do skupin i navzdory již zmíněné nehomogenitě vlastních stran (*Brack, 2013*). Tento podmět pouze nabral na významu v kontrastu s reformou Jednacího řádu Evropského parlamentu, která rozšířila vliv politických skupin, a to právě na úkor

---

⁶ V originálu „agreement to disagree“.

nezařazených poslanců (*Brack, 2013*).

Skutečnost, že jsou euroskeptičtí poslanci stále více tlačeni do paradoxní situace dodržování pravidel a využívání fondů organizace, jejíž směřování se sami snaží narušit (*Jensen, Proksch, and Slapin 2013*), dodává jejich politickým činnostem podivně dynamický podtext, který dlouho doutnal pod povrchem. Avšak s odlivem hlasů od historické vládnoucí koalice evropských socialistů (S&D) a lidových demokratů (EPP) se nyní plně odkrývá jejich „vyděračský potenciál“ a dává jim prostor reálně ovlivnit dění na půdě Evropského parlamentu (*Brack, 2013*).

5.1 Měření aktivity

Zde bych proto rád navázal svou vlastní prací a pokusil se o rozšíření tohoto akademického úsilí analýzou také zbývajících euroskeptiků. Tím dojde k navázání kontinuity s prací *Treiba, (2020)*, *Taggarda, (2021)* a *Behm a Brack (2019)*, čímž tato práce bude mít příležitost svým velice skromným dílem přispět k lepšímu pochopení způsobu, jakým euroskeptické síly v Evropském parlamentu nakládají se svým mandátem. Zajímavé bude zejména zjištění, do jaké míry využívají euroskeptici pravomoci plynoucích z jejich politické role a zdali využívají nárůstu svého vlivu k vyšší aktivitě, nebo naopak zůstávají spíše pasivními členy instituce, s jejíž činností sami často nesouhlasí.

K zodpovězení těchto otázek budu sledovat pět následujících statistik, spojených s výkonem mandátu europoslance:

- 1) Vystoupení na plenárních zasedáních
- 2) Předložené návrhy usnesení
- 3) Předložené parlamentní otázky k ústnímu zodpovězení
- 4) Předložené parlamentní otázky k písemnému zodpovězení
- 5) Účast na jmenovitých hlasováních

Pro vyhodnocení výsledků bude tato studie čerpat potřebná data z internetových stránek *Votewatch (VoteWatch, 2021)*, sledující *Účast na jmenovitých hlasováních* jednotlivých europoslanců a pro zbylé údaje budu následně využívat oficiální statistiky shromážděné na webu Evropského parlamentu (*Evropský parlament, 2021*). U všech

uvedených údajů počíná zkoumané období momentem zvolení europoslance do Evropské parlamentu (květen 2019) a je měřeno až po duben 2021 (včetně).

5.2 Problematika předčasného konce mandátu

Jedním z dilemat, kterým podobné studie zákonitě musí čelit, je také otázka předčasně ukončených mandátů europoslanců. Od počátku devátého legislativního období, až do dubna 2021, registrují oficiální statistiky evropského parlamentu celkem 96 politiků, kteří opustili svoji funkci předčasně. Z toho 73 z nich opustilo svoji funkci v souvislosti s odchodem Velké Británie z Evropské unie. U zbylých 23 europoslanců bylo nejčastější příčinou ztráty jejich funkce zvolení do jiné instituce, neslučitelné s výkonem mandátu europoslance, popřípadě zapletení do skandálu, či rezignace ze zdravotních důvodů. Celkem 49 europoslanců bylo naopak jmenováno do funkce až v průběhu volebního období, z nichž 26 přišlo v rámci přerozdělení části ztracených britských křesel. Dalším třem katalánským politikům nebylo zpočátku umožněno ujmout se svého mandátu europoslance, z důvodu jejich trestního stíhání Španělskem za jejich podíl na organizaci katalánského referenda o nezávislosti roku 2017 (*Evropský parlament, 2021*). Celkem se tak jedná o 157 europoslanců, kteří měli pouze dočasný vliv na chod Evropského parlamentu.

Vzhledem k této poměrně značné volatilitě počtu aktivních mandátů europoslanců, představuje jejich zpracování jisté statistické dilema. Všechny z výše zmíněných měřených ukazatelů by mohly být negativně ovlivněny desítkami zavádějících případů europoslanců s kratším služebním obdobím, prezentující otázku jejich případného zapojení, či vymazání ze statistik. Nakonec jsem se proto rozhodl u všech europoslanců v rámci procentuálního měření jejich docházky, sledovat také celkový počet hlasování, který se v Evropském parlamentu konal za dobu výkonu jejich mandátu. Dle stránek *VoteWatch (2021)*, se k 20. dubnu 2021 konalo za deváté legislativní období celkem 7087 hlasování. V rámci snahy o co největší relevanci získaných dat bych se rád vyvaroval automatickému vyřazení desítek europoslanců, kteří svůj mandát získali s jistým časovým zpožděním, avšak stále měli výrazný vliv na chod této instituce. Rozhodl jsem se proto stanovit minimální hranici počtu hlasování, která byla pořádána za dobu výkonu úřadu každého europoslance. Pro zařazení do statistiky se muselo během délky

trvání mandátu europoslance konat alespoň 85 % těchto hlasování.⁷

Poslední z nově přichozích europoslanců splňujících tuto normu byl Chris MacManus, který byl počátkem března minulého roku, na základě výsledků voleb, vybrán jako nástupce končícího europoslance Matta Carthyho. K 20. dubnu 2021 měl MacManus možnost účastnit se celkem 6263 hlasování, představujícím 88,37 % všech hlasování, která proběhla od začátku volebního období. Ze statistik byl naopak vyřazen předseda Evropského parlamentu, David Maria Sassoli, jehož výsledky byly pro tuto studii značně zavádějící. Celkově bude tedy statistika tvořena 699 europoslanci aktivními v průběhu devátého legislativního období.

5.3 Možnosti komparace

Ačkoliv existují jisté kvalitativní studie euroskeptického chování v Evropském parlamentu (*March 2012; Brack, 2020*), širší kvantitativní výzkum euroskeptického chování uvnitř Evropského parlamentu a jejich srovnání s chováním „klasických“ europoslanců, je dle *Behm a Brack (2019)* dosud značně neprobádané pole, bez možnosti jasné komparace jednotlivých studií mezi sebou. Široká variace pracovních definic, rozdílné výzkumné skupiny a dynamický vývoj uvnitř samotného Evropské parlamentu tuto možnost dále omezují. Situaci komplikuje také řada zásadních změn v Jednácím řádu Evropského parlamentu (zejména z roku 2016 a 2019), které svým výrazným zásahem do fungování každodenních legislativních nástrojů europoslanců značně proměnily jejich chování na půdě této instituce, čímž zmírnily možnost relevantní komparace jejich aktivit napříč legislativními obdobími. Navzdory těmto komplikacím však bylo možné v průběhu let izolovat a identifikovat určité charakteristické rysy euroskeptického chování na národní i nadnárodní scéně (*Henceroth, 2017*), které následně posloužily

---

⁷ Europoslanci, kteří byli nominováni na svá místa v rámci změn souvisejících s odchodem Velké Británie z Evropské unie, měli možnost se účastnit celkem 6332 hlasování, což představuje 89,35 % všech hlasování současného volebního období. Zmíněná hranice proto byla nastavena tak, aby nedošlo k vyřazení desítek europoslanců s relevantními daty. Jako příklad může sloužit také zahrnutí europoslanců Kati Piri a Derka Jana Eppinka, kteří se počátkem tohoto dubna, v souvislosti s úspěchem v nizozemských parlamentních volbách, vzdali svého mandátu europoslance, nicméně oba se účastnili drtivé většiny hlasování v europarlamentu a nebylo by proto vhodné, je ze statistiky vynechat. Naopak momentálně aktivní europoslanci, kteří je v jejich pozicích nahradili, tedy Thijs Reuten a Michiel Hoogeveen, budou ze statistik vyjmuti.

jakožto základní kámen dalšího výzkumu.

Studie některých evropských národních parlamentů například ukázala, že euroskeptičtí poslanci mají tendenci preferovat využití kontrolních nástrojů plynoucích z jejich funkce, spíše, než těch legislativních (*Timmermans a kol. 2015*). Toto zjištění podporuje také studie *Almeidy (2012)*, která naznačuje, že je tento prvek výrazný zejména u představitelů „tvrdého“ pravicového euroskepticismu. Studie *Brack (2015)* daný poznatek vysvětluje zejména nechtí zmíněných subjektů ke kompromisům, tendenci k sebevyloučení, ale také z důvodu snahy o omezení jejich vlivu ze strany tradičních evropských skupin (koncept „cordon sanitaire“). Autoři *Jensen, Proksch a Slapin (2013)* pro změnu popisují zvýšenou míru užití parlamentních otázek ze strany euroskeptických europoslanců, která však v jejich podání představuje spíše nástroj obstrukce než konstruktivní opozice. Mnoho výzkumů se také shoduje na již zmíněném umírnění radikálních euroskeptických proudů, které vedlo ke snaze podstatné části revizionistických sil proměnit Evropský parlament zevnitř (*Treib, 2020; Taggart, 2021*). To mělo za následek jistou normalizaci euroskeptického chování na půdě Evropského parlamentu (*Brack, 2020*).

Pro vhodnou komparaci a interpretaci mé vlastní studie bude však stěžejní zejména práce *Behm a Brack (2019)*, které se pokusily shrnout dosavadní poznatky o základních behaviorálních vzorcích euroskeptiků a porovnat jejich vývoj napříč šestým, sedmým a osmým legislativním obdobím (tedy v letech 2004-2019). Celkově dělí aktivity euroskeptiků na tři druhy:

- Kontrolní aktivity
- Propagační aktivity
- Legislativní aktivity

Jako kontrolní aktivity spojené s každodenním výkonem mandátu euroskeptiků autorky vnímají snahy poukázat na pochybení unijních institucí a jednotlivých vlád členských států, a to zejména prostřednictvím parlamentních otázek. Mezi propagační aktivity řadí snahy euroskeptiků vyjádřit svoji pozici a vyslat signál směrem k voličům, zejména se tedy jedná o výstupy na plénu parlamentu. Na závěr uvádí legislativní aktivity, jakožto snahy euroskeptiků prosadit body svého programu. Právě tento poslední druh aktivit byl nejvíce ovlivněn proměnou v Jednacím řádu (omezením interpelací, zrušením písemných prohlášení apod.) a pro možnost komparace své práce s výsledky *Behm a Brack (2019)*

se budu proto řídit zejména údaji o návrzích usnesení, které autorky ve své práci taktéž sledují.

Při vyhodnocení vývoje chování euroskeptických europoslanců v průběhu let 2004 až 2019, si autorky všimají řady zajímavých poznatků. V případě kontrolních aktivit z jejich analýzy vyplývá, že ačkoliv byla, v průběhu 6. legislativního období, frekvence užití parlamentních otázek výrazně vyšší u euroskeptických členů Evropského parlamentu, její míra užití v porovnání s „neeuroskeptickými“ poslanci stabilně klesá a v 8. legislativním období již byla téměř srovnatelná. Tento vývoj byl znatelný zejména u příslušníků radikální euroskeptické pravice, kteří se v průběhu let stále více blížili průměru „proevropských skupin“. Radikální levice taktéž zaznamenala jistý pokles v počtu položených parlamentních otázek, avšak i přesto ke konci 8. legislativního období zaregistrovala nejvyšší míru jejího užití ze všech sledovaných skupin.

V případě propagačních aktivit konstatuje studie, že došlo v průběhu let k zásadní normalizaci euroskeptického chování a že celkový počet výstupů napříč jednotlivými celky v Evropském parlamentu se výrazně přiblížil. Ještě v 8. legislativním období zde však stále byla vidět lehká převaha euroskeptického elementu.

Při vyhodnocování legislativních aktivit vyzdvihuje studie zejména stále přítomnou převahu tradičních stran. Právě v této kategorii byla míra normalizace euroskeptických aktivit dosud nejmenší, avšak především u příslušníků radikální euroskeptické levice došlo k výraznému navýšení těchto legislativních aktivit, blížící se průměru „proevropských“ stran.

Výše zmíněné poznatky následně autoři *Behm a Brack (2019)* interpretují jako tendenci euroskeptiků vyjádřit svoji opozici k Evropské unii, a to primárně skrze kontrolní a propagační pravomoci plynoucí z jejich mandátu. Společně s postupným nárůstem počtu euroskeptiků v Evropském parlamentu a vzhledem k jejich faktickému etablování v rámci této instituce však zároveň dochází k postupné normalizaci jejich postupů v porovnání s chováním zbylých europoslanců. Autorky v tomto vývoji vidí jisté benefity, jelikož by další integrace euroskeptických poslanců mohla vést k větší legitimitě evropských institucí a mohla by pomoci částečně vyvážit často vyčítaný demokratický deficit EU.

V návaznosti na dosavadní zjištění odborníků na toto téma jsem se proto rozhodl ve své práci vycházet ze tří základních předpokladů, které se následně pokusím buďto ověřit, anebo vyvrátit svým vlastním výzkumem. První předpoklad je, že euroskeptičti

europoslanci budou, oproti svým kolegům, častěji využívat kontrolních (*Timmermans a kol. 2015; Jensen, Proksch a Slapin, 2013*) a propagačních nástrojů (*Behm a Brack, 2019*) plynoucích z jejich mandátu. Druhým je domněnka, že euroskeptičtí europoslanci budou oproti „prointegrační“ europoslancům méně angažovaní v legislativních aktivitách (*Behm a Brack, 2019*) a tato tendence bude nejvýraznější u představitelů „tvrdého“ pravicového euroskepticismu (*Almeida, 2012 a Brack, 2015*). Třetí hypotéza vychází z předpokladu dodatečného etablování se euroskeptiků na evropské scéně, po opětovném posilnění jejich pozic v rámci posledních voleb do Evropského parlamentu. Očekávám proto zvyšující se míru normalizace chování euroskeptických subjektů v kontextu srovnání vývoje jejich aktivit s předchozími legislativními obdobími (*Treib, 2020; Taggart, 2021*).

6 VLASTNÍ VÝZKUM

6.1 Kategorizace „tvrdých“ pravicových euroskeptiků

Jedním z prvních kroků identifikace specifík euroskeptického chování na půdě Evropského parlamentu bude vhodné rozdělení příslušníků tohoto názorového proudu do výzkumných skupin. V případě akademické kategorizace „tvrdých“ euroskeptiků jsme nicméně svědky značné nekonzistentnosti, a to jak napříč odbornou literaturou, tak i časem, v názoru na konkrétní složení těchto seskupení. Právě otázka členění jednotlivých stran je kamenem úrazu mnoha studií, jelikož je nutno vzít v potaz také skutečnost, že radikálnost strany není vždy úměrná radikálnosti jejího euroskepticismu a je proto nezbytné podrobit úvahy o konkrétním členění jisté formě subjektivního posouzení.

V případě specifické klasifikace „tvrdých“ pravicových euroskeptiků na půdě Evropského parlamentu, se současná odborná literatura v zásadě jednohlasně shoduje pouze na začlenění členů české strany *Svoboda a přímá demokracie*, bývalých členů slovenské *ĽSNS* (dnes za *RNS-Patriot a Republika*) a bývalých členů nizozemské *Forum voor Democratie* (nyní členové *JA21*). Celkem se tak jedná o pouhých 7 členů Evropského parlamentu (viz *Taggart, 2021*). V otázce zařazení dalších stran jsou již odborníci méně jednotní. Takovým případem je třeba německá strana *Alternative für Deutschland*, nebo maďarská *FIDEZS*, kde se názory *Treiba (2020)* a *Taggarta (2021)* rozcházejí. Osobně jsem se v případě *FIDEZS* rozhodl držet se *Taggarta*, který ji řadí mezi „měkké“ euroskeptiky. Jinak tomu však bylo v případě *AfD*, jejíž programové body

oscilují mezi vystoupením Německa z Evropské unie („Dexitem“) a důslednou reformou EU, jejíž provedení by, mimo jiné, vedlo k razantnímu omezení jejích pravomocí, zrušení Evropského parlamentu a rozpadu měnové unie (*PopuList, 2021* a *Politico, 2019*). Tyto prosazované reformy jsou, dle mého názoru, natolik radikální, že naplňují podstatu definice „tvrdého“ euroskepticismu. Požadavky jsou navíc podloženy hrozbou, že se strana pokusí vyvolat referendum o „Dexitu“, pokud nebudou splněny v řádu několika let.

Trochu jiná je situace u belgické strany Vlaams Belang, která sice usiluje o omezení pravomocí EU a přičlenění Vlámka k Francii, avšak hlásá myšlenku omezené evropské integrace, a to zejména skrze ekonomickou unii (*Taggart, 2021*). Řada autorů v této souvislosti zmiňuje, že v průběhu několika posledních let znatelně ubylo stran, které by přímo vybízely k odchodu z EU, či vyhlášení referenda na toto téma. Tím došlo k přímému popření předpovědí některých euroskeptiků o příchodu domino efektu, momentem odchodu Velké Británie z Evropské unie, který by následovala vlna referend napříč kontinentem (*van Kessel a kol. 2020*). Zmínění autoři specificky zmiňují nedávnou zdráhavost představitelů francouzské Rassemblement national, nizozemské Partij voor de Vrijheid a italské Ligy Severu, vyzývat k odchodu z EU. Místo toho tyto strany nyní prezentují svou novou strategii jako snahu o reformu EU „zevnitř“, v rámci budování spolenectví uvnitř Evropského parlamentu a dalších institucí. Tím by se jejich vnímání dle *Taggartovy a Szczerbiakovy (2008)* definice zařadilo spíše do kategorie „měkkých“ euroskeptiků, což představuje výrazný obrat. Podobně tomu bylo i u řady dalších národních stran, a proto bylo možné do kategorie „hard“ pravicových euroskeptiků zařadit již pouze bývalé členy řecké strany Zlatý úsvit a představitele finské strany Práví Finové.

Celkově tato kategorie tedy zastřešuje 23 jedinců z 6 členských států, jejichž průměrná docházka je 94,92 % a průměrně za svůj mandát stihli podat 34,61 otázek k písemnému zodpovězení, 1,17 otázek k ústnímu zodpovězení, 6,74 návrhů usnesení a podstoupili 23,74 výstupů na plenárních zasedáních.

6.2 Kategorizace „tvrdých“ levicových euroskeptiků

V případě kategorizace „tvrdé“ euroskeptické levice se většina akademické literatury shodne zejména na zařazení většiny evropských komunistických stran přítomných v Evropském parlamentu. *Treib (2020)* zde uvádí konkrétně komunistické strany Česka,

Řecka a Portugalska. Dále uvádí belgickou Stranu práce, portugalský Bloco de Esquerda a švédskou Vänsterpartiet. K tomuto seznamu *Taggart (2021)* dále dodává chorvatskou stranu Zivi Zid. Tímto však názorová jednotnost na radikální levici v Bruselu končí. Na základě analýzy volebních projevů předsedů jednotlivých hnutí jsem se nakonec rozhodl stát na straně *Taggarta* také v případě vyřazení irské Sinn Féin, dánské Enhedslisten – De Rød-Grønne, či kyperské Pokrokové strany pracujícího lidu. Asi nejobtížnější bylo rozhodování o případném začlenění, či vyřazení francouzské La France Insoumise. Zatímco lídr strany Jean-Luc Mélenchon se osobně přiklání spíše k setrvání v EU, volá po naprosto zásadní revizi její současné podoby (*Brack, 2020*). Jeho pozice proto občas bývá shrnována jako snaha o setrvání v EU, avšak odchod ze všech jejich „Smluv“ (*Heinisch a kol. 2020*). Vzhledem k podobnosti scénáře s německou AfD, jsem se proto rozhodl příslušníky La France Insoumise taktéž zahrnout do této kategorie.

Ve výsledku tato kategorie tedy zahrnuje 16 europoslanců ze 7 států. Jejich průměrná docházka byla 95,81 % a průměrně za svůj mandát podali 60,31 otázek k písemnému zodpovězení, 4,69 otázek k ústnímu zodpovězení, 17,50 návrhů usnesení a absolvovali 37,38 výstupů na plénu.

6.3 Kategorizace „měkkých“ pravicových euroskeptiků

Třetí kategorie „měkkých“ pravicových euroskeptiků je nejobsáhlejší, ze všech sledovaných euroskeptických skupin. Tato kategorie zahrnuje všechny zbývající, dosud nezařazené, euroskeptiky pravicového spektra a mezi její nejvýraznější představitele odborníci řadí např. francouzskou stranu Rassemblement national, italskou Lega, maďarskou stranu FIDEZS, či polskou Prawo i Sprawiedliwość. Vzhledem k předchozímu vymezení „tvrdých“ euroskeptických skupin již panovala relativní shoda mezi autory na označení zbylých subjektů této skupiny. Asi největší míra nejednotnosti proto panovala zejména v otázce zařazení české ODS, která ač často vnímaná jako euroskeptická strana, se vyvarovala populistického vystupování, běžného u ostatních euroskeptických subjektů (*Kneuer, 2018*). Nakonec jsem se v tomto případě řídil *Treibem (2020)*, který stranu řadí mezi „měkké“ pravicové euroskeptiky.

Celkem tuto kategorii reprezentuje 132 europoslanců z 18 států Evropy. Průměrná docházka u této kategorie dosáhla 97,37 %. Za dobu svého působení předložili tito europoslanci průměrně 38,38 otázek k písemnému zodpovězení, 1,17 otázek k ústnímu zodpovězení, 16,26 návrhů usnesení a absolvovali 21,58 vystoupení na plénu.

6.4 Kategorizace „měkkých“ levicových euroskeptiků

Čtvrtá kategorie je tvořena představiteli tzv. „měkké“ euroskeptické levice v Evropském parlamentu. Dle studie *Taggart (2021)*, *Treiba (2020)* a *Brack (2020)* zahrnuje tato kategorie všechny zbývající členy evropské skupiny *GUE-NGL* a část poslanců bez skupinové příslušnosti. Mezi nejvýraznější příslušníky patří např. řecká SYRIZA, německá Die Linke, či španělská strana Podemos.

V součtu se jedná o 37 europoslanců z 10 členských států EU. Jejich průměrná docházka v Evropském parlamentu je 97,51 % a tito politici předložili celkem 55,59 otázek k písemnému zodpovězení, 3,05 otázek k ústnímu zodpovězení, 19,22 návrhů usnesení a podstoupili 26,57 vystoupení na plénu na osobu.

6.5 Kategorizace pravicových „neuroskeptických“ europoslanců

Poslední dvě kategorie jsou specifické, jelikož slouží primárně jako prostředek porovnání s výsledky kategorií euroskeptické scény a skládat se proto budou ze všech zbývajících neeuroskeptických europoslanců. Konkrétně tato pátá kategorie bude tedy tvořena většinou členů evropské skupiny Renew Europe, dále jedním členem skupiny Zelených (za stranu Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjunga), téměř všemi europoslanci ze skupiny EPP (s výjimkou představitelů dánské Křesťanské unie), dvěma europoslanci z evropské skupiny ECR (ze stran Familien-Partei Deutschlands a Partidul Național Țărănesc Creștin Democrat) a pěti nezařazenými europoslanci (*Treib, 2020* a *Crum, 2020*).

Celkem tato kategorie zastřešuje 256 europoslanců z valné většiny členských států EU a pěti evropských frakcí. Jejich průměrná docházka byla 97,43 % a celkem tito europoslanci, za dobu svého působení, podali 22,35 otázek k písemnému zodpovězení, 1,59 otázek k ústnímu zodpovězení, 20,69 návrhů usnesení a přednesli 20,52 vystoupení na plénu na osobu.

6.6 Kategorizace levicových „neuroskeptických“ europoslanců

Poslední kategorií, je představitelé „neuroskeptické“ levice v Evropském parlamentu. Tito jedinci jsou primárně koncentrováni ve skupinách S&D a skupině Zelených, nicméně sem, dle studie *Cruma (2020)*, patří také část skupiny Renew Europe (jedná se o 8 národních stran a 22 europoslanců), či německá strana Die PARTEI, patřící

mezi nezařazené.

Dohromady tato kategorie zahrnuje 237 europoslanců ze 4 evropských skupin a většiny členských států EU. Průměrná docházka těchto europoslanců byla 97,36 %, průměrný počet položených otázek k písemnému zodpovězení 25,99; počet otázek k ústnímu zodpovězení 1,95; počet návrhů usnesení 11,12 a počet vystoupení na plénu 23,48.

Přehled průměrných hodnot u měřených aktivit europoslanců dle kategorií

	Otázky k pís. zodpovězení	Otázky k úst. zodpovězení	Návrhy usnesení	Vystoupení na plénu	Docházka
"Tvrdí" pravicoví euroskeptici	34,61	1,17	6,74	23,74	94,92
"Tvrdí" levicoví euroskeptici	60,31	4,69	17,5	37,38	95,81
"Měkcí" pravicoví euroskeptici	38,28	1,17	16,26	21,58	97,37
"Měkcí" levicoví euroskeptici	55,59	3,05	19,22	26,57	97,51
Zbylí pravicoví europoslanci	22,35	1,59	20,69	20,52	97,43
Zbylí levicoví europoslanci	25,99	1,95	11,12	23,48	97,36

Tabulka 3: Přehled průměrných hodnot u měřených aktivit europoslanců dle kategorií. Zpracováno autorem. Nejvyšší hodnoty zvýrazněny.

7 VYHODNOCENÍ A DISKUZE

7.1 Kontrolní aktivity

Při podrobném zkoumání výsledků této studie a snaze zasadit tyto údaje do určitého kontextu, si lze povšimnout několika zajímavých prvků, na které výsledná čísla poukazují. První zjištění vyplývá z analýzy jednotlivých typů sledovaných aktivit, kdy zejména v oblasti kontrolních aktivit, tedy užití parlamentních otázek k písemnému, či ústnímu zodpovězení, můžeme sledovat výrazně vyšší aktivitu ze strany většiny euroskeptických kategorií. Tento trend je nejvýraznější právě v případě *Otázek k písemnému zodpovězení*, které jsou, co do průměrného počtu užití, zdaleka nejoblíbenějším nástrojem euroskeptické levice. Zejména u „tvrdé“ euroskeptické levice, jsme svědky dokonce více než dvojnásobné míry užití tohoto nástroje, oproti oběma kategoriím „neuroskeptických“ europoslanců. V případě euroskeptické pravice taktéž

vidíme vyšší míru aktivity, a to u obou sledovaných kategorií. Tato skutečnost by nahrávala prvnímu ze zkoumaných předpokladů, tedy že u euroskeptických europoslanců budeme svědky vyšší míry kontrolních a propagačních aktivit. Toto tvrzení však bylo lehce zpochybněno v případě *Otázek k ústnímu zodpovězení*, u kterých se sice projevila opětovná převaha ze strany euroskeptické levice, nicméně u příslušníků euroskeptické pravice již výsledky s touto hypotézou nekorespondovaly.

Zjištění autorů *Jensen, Proksch a Slapin (2013)* o častějším užití parlamentních otázek a *Timmermanse a kol. (2015)* o důrazu na kontrolní aktivity, ze strany euroskeptických stran, se tedy jeví jako opodstatněné zejména v případě euroskeptické levice. V případě euroskeptické pravice by toto tvrzení taktéž platilo, bylo by však nutné přistupovat ke kontrolním aktivitám jako součtu užití obou typů parlamentních otázek.

Při snaze zasadit tyto údaje do kontextu dlouholetého vývoje bude žádoucí porovnat výsledky se studií *Behm a Brack (2019)*. V této studii se průměrné hodnoty kontrolních aktivit euroskeptiků v Evropském parlamentu mezi 6. a 8. legislativním obdobím postupně snižovaly z dvou a půl násobku aktivit „proevropských“ europoslanců, na hodnotu přibližně jedna a půl jejich násobku. V případě levicových euroskeptiků byly tyto údaje o něco vyšší než v případě pravicových euroskeptiků a v míra užití parlamentních otázek byla vyšší u „tvrdých“ euroskeptiků oproti těm „měkkým“. Tím dochází k částečnému vyvrácení předpokladu normalizace euroskeptických aktivit, jelikož jsme naopak svědky výrazného nárůstu kontrolních aktivit euroskeptické levice a pouze zanedbatelnou míru změny v případě euroskeptické pravice.

7.2 Legislativní aktivity

V rámci vyhodnocení legislativních aktivit skrze podané návrhy usnesení je taktéž možné si povšimnout několika zajímavých bodů. Jedná se totiž o jedinou sledovanou aktivitu, ve které dosáhla nejvyšší hodnoty jedna z „neeuroskeptických“ výzkumných kategorií. Tato skutečnost je v souladu s předpokladem nižší míry legislativních aktivit euroskeptiků související s jejich systematickým vytlačováním ze zákonodárského procesu (*Behm a Brack, 2019*). Nicméně i platnost této domněnky je částečně narušena, a to hned ze dvou důvodů. Prvním z nich je relativně nízká míra legislativních aktivit „neeuroskeptické“ levice, která dosahuje téměř poloviny průměru jejich pravicového protějšku. Druhým důvodem je naopak poměrně vysoká míra aktivit většiny euroskeptických kategorií, které se svým výsledkem blíží aktivitě pravicových

„prointegračních“ subjektů. Jako platná se naopak ukázala předpověď *Almeidy (2012)*, který předvídal nejnižší hodnoty tohoto typu aktivit právě u „tvrdé“ euroskeptické pravice, což se nakonec také potvrdilo. Výsledek ostatních euroskeptických kategorií by však mohl nahrávat platnosti třetí hypotézy, která očekávala přiblížení se hodnot euroskeptiků a „prointegračních“ politiků.

Porovnání s předchozími volebními obdobími tento výklad taktéž podporují, jelikož vývoj legislativních aktivit euroskeptických poslanců naznačuje postupný nárůst v jejich četnosti směrem k průměru „prointegračních“ kategorií, což by se shodovalo se zjištěním *Taggarta (2021) a Treiba (2020)*. Pouze v případě „tvrdé“ euroskeptické pravice se vývoj těchto aktivit drží na podobném poměru vůči „prointegračním“ europoslancům, jako v minulém legislativním období.

7.3 Propagační aktivity

Při snaze ověřit platnost prvního z výzkumných předpokladů z hlediska výsledků propagačních aktivit europoslanců se dostáváme do podobné situace, jako v případě ověřování aktivit kontrolních. Opětovně můžeme vidět, že dle četnosti výstupů na plénu Evropského parlamentu zastávají nejvyšší hodnoty příslušníci euroskeptické levice, v popředí s „tvrdými“ levicovými euroskeptiky. Naopak příslušníci evropské pravice se svým výsledkem přibližují průměru „neuroskeptických“ kategorií, což dále podtrhuje platnost výsledků studie *Timmermanse a kol. (2015)* pro tuto práci. V porovnání s vývojem posledních legislativních období dle *Behm a Brack (2019)*, se jeví, že v případě euroskeptické pravice došlo k jisté míře normalizace v případě četnosti využití jejich propagačních aktivit, jelikož jsou tyto hodnoty již po třetí legislativní období srovnatelné s hodnotami „prointegračních“ politiků. V případě euroskeptické levice naopak došlo k jistému navýšení těchto hodnot, které ještě minulé volební období taktéž korelovaly s průměrem tradičních evropských skupin.

7.4 Docházka

Téma docházky nastiňuje další zajímavý aspekt působení euroskeptiků v Evropském parlamentu, avšak interpretace jejich čísel nemusí být vždy na první pohled zřejmá. V minulosti totiž docházelo k časté a pravidelné absenci části europoslanců, z nichž někteří toto chování dokonce vnímali jako formu vzdoru vůči této instituci (*Brack, 2015*).

V reakci na to, se představitelé Velké koalice rozhodli pro změny v Jednacím řádu Evropského parlamentu, které ustanovily finanční postihy pro chybějící europoslance. Tím lze vysvětlit relativně vysokou účast na hlasováních u všech sledovaných kategorií europoslanců. Nicméně je nutno vzít v potaz ještě jeden aspekt měření docházky. Dle stránky *VoteWatch (2021)* do jejich statistik o docházce nejsou zahrnuty aktivity europoslanců spojené s výkonem jejich povinností mimo půdu Evropského parlamentu. Jsem toho názoru, že takové úkony budou zpravidla delegovány převážně na europoslance, kteří jsou provázáni s nějakou z dodatečných funkcí v Evropském parlamentu, jako je např. práce ve výborech. Pokud bychom poté vzali v potaz zjištění některých autorů o existenci tzv. „cordon sanitaire“ (*Treib, 2020 a Almeida, 2012*), který koncentruje tyto pozice převážně v rukou neeuroskeptických poslanců, dalo by se předpokládat, že již takto vysoká průměrná docházka proevropských europoslanců by v realitě byla ještě o něco vyšší.

V logice mnou zkoumaných předpokladů je však povinná docházka velice důležitý faktor také z pohledu chování euroskeptiků na půdě Evropského parlamentu. Svou „nucenou“ účastí na jednáních, které by jinak měli tendenci zmeškat lze očekávat vyšší míru participace z jejich strany, což pro změnu povede k nárůstu jejich každodenních aktivit, případně k další normalizaci chování v rámci některého ze zkoumaných aspektů výkonu jejich mandátu.

7.5 Zhodnocení

Při snaze zodpovědět výzkumnou otázku této práce, tedy „*Jaké je chování euroskeptiků v Evropském parlamentu po roce 2019, v porovnání s ostatními europoslanci?*“ dospěla má studie k několika klíčovým zjištěním, souvisejícím s měřením každodenních aktivit spjatých s výkonem mandátu europoslanců devátého legislativního období. Při prověřování platnosti výzkumných předpokladů zároveň došlo na aplikaci závěrů některých dřívějších prací zkoumajících téma euroskepticismu a jejich odhalení byla porovnána s výsledky této práce. V případě tvrzení *Jensena, Proksche a Slapina (2013)* o vyšší tendenci euroskeptiků využívat parlamentní otázky došlo ke korelaci s výsledky mé vlastní studie, a to zejména v případě kategorií euroskeptické levice. S tím související výzkumný předpoklad, vycházející ze zjištění *Timmermanse a kol. (2015)* a *Behm a Brack (2019)*, očekávající převahu euroskeptických aktivit v kontrolních a propagačních činnostech, se při aplikaci na data 9. legislativního období

ukázal jako platný pouze v případě euroskeptické levice. Při aplikaci také na kategorie euroskeptické pravice byl tento předpoklad nepřesný zejména u propagačních aktivit, ve kterých vykazovaly jisté známky normalizace ve srovnání s chováním europoslanců „tradičních“ stran.

Při zhodnocení legislativních aktivit se taktéž nepotvrdil druhý výzkumný předpoklad, plynoucí ze studie *Behm a Brack (2019)*, který předvídal nižší aktivitu u euroskeptických poslanců. Platná však byla domněnka *Almeidy (2012)* a *Brack (2015)*, která tvrdila, že je tento jev významný zejména u „tvrdé“ euroskeptické pravice, což byla nakonec jediná výzkumná kategorie, ve které se tento předpoklad potvrdil.

Finálním bodem výzkumu byla snaha o prověření jisté formy normalizace euroskeptického chování vycházející z prací *Taggart (2021)* a *Treiba (2020)*. Výsledky a jejich následné porovnání s vývojem napříč volebními obdobími naznačují, že k tomuto fenoménu doopravdy postupně dochází, a to zejména v legislativních aktivitách většiny kategorií euroskeptiků, kde jsme byli svědky přiblížení se hodnotám „neeuroskeptických“ skupin.ět Podobně tomu bylo také u již zmíněných propagačních aktivit, kde se svými hodnotami euroskeptická pravice v podstatě ztotožnila s europoslanci „tradičních“ stran.

8 ZÁVĚR

Poslední volby do Evropského parlamentu roku 2019 se nesly ve znamení velkých proměn v silovém rozpoložení této instituce. Tradiční vláda stran tzv. „Velké koalice“ byla znatelně narušena společně s tím, jak tyto strany zaznamenaly svůj v součtu dosud nejhorší výsledek v dějinách, zatímco euroskeptická a populistická hnutí, navzdory formálnímu ukončení uprchlické krize, potvrdila své etablování na politické scéně ziskem historicky největšího podílu mandátů. Není proto překvapením, že na sebe fenomén euroskepticismu v posledních letech strhl notnou dávku pozornosti akademického výzkumu. Již mnoho odborníků dedikovalo podstatnou část svého úsilí snaze porozumět lépe tomuto specifickému druhu politických subjektů, který se již stal tradiční součástí evropské politiky. Mnoho z těchto výzkumů se zaměřuje zejména na způsob, jakým se projeví poněkud paradoxní příslušnost euroskeptických sil k evropským institucím, jejichž existenci, popřípadě pravomoci, chtějí tito jedinci omezit.

Má vlastní statistická analýza aktivit souvisejících s výkonem mandátů euroskeptických europoslanců devátého legislativního období na toto úsilí navazuje a snaží se je uvést do kontextu předchozího výzkumu. Ten naznačuje, že jsme svědky velmi vysoké frekvence aktivity euroskeptických sil v Evropském parlamentu, která v mnoha ohledech svou intenzitou převyšuje působení jejich „neuroskeptických“ kolegů. Vzhledem ke skutečnosti, že se euroskeptické síly v Bruselu nacházejí v pozici bezprecedentní míry vlivu, mnoho odborníků očekávalo nárůst v míře euroskeptické angažovanosti a určitou normalizaci jejich působení na půdě této instituce. To se však vyplnilo pouze částečně a euroskeptické skupiny dodnes neztratily většinu ze svých specifíků. Míra angažovanosti euroskeptiků, a to zejména v kontrolních aktivitách, dokonce navzdory předchozímu vývoji a očekávání některých autorů výrazně vzrostla, zatímco v případě legislativních a propagačních aktivit výsledky studie vykazovaly jisté známky normalizace euroskeptického počínání. Zároveň byly odhaleny určité rozdíly v behaviorálních vzorcích euroskeptické pravice a levice, které podkryly rozdílnost přístupů jednotlivých stran k otázce evropské integrace.

Navzdory rekordním ziskům euroskeptických uskupení jsme byli svědky značného zmírnění radikálních euroskeptických nálad v posledních letech a mnoho vědců si v této souvislosti začíná všimnout změn ve strategii euroskeptiků vůči EU. Již etablované evropské euroskeptické celky se nyní snaží o dosažení reformy unijních institucí „zevnitř“ a

společně s tím, jak se budou měnit postupy těchto subjektů, bude potřeba také náležitě odpovědi ze strany akademického zkoumání. Je jisté, že ke správnému uchopení problematiky euroskepticismu bude potřeba dodatečného výzkumu na toto téma, a právě studie každodenních aktivit euroskeptiků v Evropském parlamentu by proto mohly být klíčové pro vhodnému přístupu k této nové, rychle se vyvíjející situaci.

9 SUMMARY

Recently, we have been witnessing eurosceptic parties all across the Europe gain their ground in the wake of the Refugee crisis. However, despite certain predictions, this trend has not shown any signs of decline even couple of years after the crisis was already over. This finding has led many scholars to believe that eurosceptic forces are here to stay and are because of that now considered as a well-established part of our political environment. Last European elections only confirmed this trend, when the number of eurosceptic MEPs reached its all-time high, while the traditional leading groups of European socialists and people's democratic parties have lost their majority for the first time since establishing the so called "Grand coalition".

Since then, more and more political research is being done in this direction, in order to determine the outcome of this new parliamentary compilation. With the purpose of a better understanding of the entire eurosceptic phenomenon in mind, many recent studies have been aiming to properly describe activities of the eurosceptic MEPs, once inside the European Parliament. This paper is trying to follow their steps by analysing daily legislative and scrutiny activities of eurosceptic MEPs. For the sake of achieving this outcome, my study analyses behavioural patterns of eurosceptic members of the European Parliament from the 9th legislative term. Consequently, it was determined that eurosceptics tend to dominate certain fields of the parliamentary activities, while slowly become more unified with the rest of the Parliament in others. Specifically, scrutiny activities were ones implying their strongest presence, while in legislative activities, we have witnessed certain level of convergence with the traditional groups. Some scholars believe that this is only a beginning and that the capacities and influence of eurosceptic parties will only grow in significance, together with their confidence and intention to change the EU from within.

10 ZDROJE

10.1 Monografie

Almeida, D. (2012). *The impact of European integration on political parties: Beyond the permissive consensus*. Taylor & Francis.

Costa, O., & Brack, N. (2009). The role (s) of the Eurosceptic MEPs. *Fuchs, Dieter/Magni-Berton, Raul/Roger, Antoine (Hg.): Euroscepticism. Images of Europe among mass publics and political elites, Opladen, Framington Hills: Barbara Budrich, 253-271.*

Crum, Ben. "Party-groups and Ideological Cleavages in the European Parliament after the 2019 Elections." *Assessing the 2019 European Parliament Elections* 1 (2020).

Harmsen, R., & Spiering, M. (Eds.). (2004). *Euroscepticism: party politics, national identity and European integration* (No. 20). Rodopi.

Katz, R. S. (2008). Euroscepticism in Parliament: A comparative analysis of the European and national parliaments. *Opposing Europe*, 151-180.

Leconte, C. (2010). *Understanding euroscepticism*. Macmillan International Higher Education.

March, L. (2012). *Radical left parties in Europe*. Routledge.

Szczerbiak, A., & Taggart, P. (2008). Theorizing party-based Euroscepticism: problems of definition, measurement, and causality. *Opposing Europe*, 238-262.

Taggart, P., & Szczerbiak, A. (2002). *The party politics of Euroscepticism in EU member and candidate states* (pp. 7-8). Brighton: Sussex European Institute.

10.2 Odborné články

Bale, T. (2021). Policy, office, votes—and integrity. The British Conservative Party, Brexit, and immigration. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 1-20.

Behm, A. S., & Brack, N. (2019). Sheep in wolf's clothing? Comparing eurosceptic and non-eurosceptic MEPs' parliamentary behaviour. *Journal of European Integration*, 41(8), 1069-1088.

Brack, N. (2013). Euroscepticism at the supranational level: the case of the 'untidy right' in the European Parliament. *JCMS: Journal of Common Market Studies*, 51(1), 85-104.

- Brack, N. (2020). Towards a unified anti-Europe narrative on the right and left? The challenge of Euroscepticism in the 2019 European elections. *Research & Politics*, 7(2), 2053168020952236.
- Brack, N., & Startin, N. (2015). Introduction: Euroscepticism, from the margins to the mainstream.
- Cavallaro, M., Flacher, D., & Zanetti, M. A. (2018). Radical right parties and European economic integration: Evidence from the seventh European Parliament. *European Union Politics*, 19(2), 321-343.
- de Quant, S. (2019). Euroscepticism and the European elections. *Survival*, 61(2), 111-119.
- Fagerholm, A. (2019). United in diversity: examining the diverging attitudes towards the European Union on the ideological fringes. *Acta Politica*, 54(2), 177-195.
- Flood, C., & Usherwood, S. (2007). Ideological factors in party alignments on the EU: A comparison of three cases.
- Heinisch, R., McDonnell, D., & Werner, A. (2020). Equivocal Euroscepticism: How Populist Radical Right Parties Can Have Their EU Cake and Eat It. *JCMS: Journal of Common Market Studies*.
- Henceroth, N. W. (2017). The engaged eurosceptic: Explaining eurosceptic success and failures in european parliamentary elections.
- Hobolt, S. B. (2015). The 2014 European Parliament elections: divided in unity. *J. Common Mkt. Stud.*, 53, 6.
- Jensen, C. B., Proksch, S. O., & Slapin, J. B. (2013). Parliamentary Questions, Oversight, and National Opposition Status in the European Parliament. *Legislative Studies Quarterly*, 38(2), 259-282.
- Kaniok, P. (2005). Měkký a tvrdý euroskepticismus: dva projevy téhož?. *Politologický časopis-Czech Journal of Political Science*, 12(2), 152-164.
- Kneuer, M. (2019). The tandem of populism and Euroscepticism: a comparative perspective in the light of the European crises. *Contemporary Social Science*, 14(1), 26-42.
- Kopecký, P., & Mudde, C. (2002). The two sides of Euroscepticism: Party positions on European integration in East Central Europe. *European Union Politics*, 3(3), 297-326.
- Kopeček, L. (2004). Euroskeptici, europeanisté, euroentuziasté, eurofobové—jak s nimi pracovat?. *Politologický časopis-Czech Journal of Political Science*, 11(3), 240-262.
- Otjes, S., T. Louwarse, and A. Timmermans 2015. “Populism and Opposition Party Behaviour in Netherlands”, Paper presented at the Conference of the Council of European Studies, Paris (France), 8–10 June 2015.

- Reif, K., & Schmitt, H. (1980). Nine second-order national elections—a conceptual framework for the analysis of European Election results. *European journal of political research*, 8(1), 3-44.
- Ripoll Servent, A., & Panning, L. (2019). Eurosceptics in trilogue settings: interest formation and contestation in the European Parliament. *West European Politics*, 42(4), 755-775.
- Rooduijn, M., Van Kessel, S., Froio, C., Pirro, A., De Lange, S., Halikiopoulou, D., Lewis, P., Mudde, C. & Taggart, P. (2019). *The PopuList: An Overview of Populist, Far Right, Far Left and Eurosceptic Parties in Europe*. www.popu-list.org.
- Rovny, J. (2004). Conceptualising party-based Euroscepticism: Magnitude and motivations. *Collegium: news from the College of Europe= nouvelles du Collège d'Europe*, (29), 31-48.
- Salm, C. (2019). Political groups in the European Parliament since 1979. *European Parliament Research Service Study*. Available at: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2019/637958/EPRS_STU\(2019\)637958_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2019/637958/EPRS_STU(2019)637958_EN.pdf).
- Schimmelfennig, F. (2018). European integration (theory) in times of crisis. A comparison of the euro and Schengen crises. *Journal of European Public Policy*, 25(7), 969-989.
- Startin, N. (2010). Where to for the radical right in the European Parliament? The rise and fall of transnational political cooperation. *Perspectives on European Politics and Society*, 11(4), 429-449.
- Stockemer, D., Niemann, A., Unger, D., & Speyer, J. (2020). The “Refugee Crisis,” Immigration Attitudes, and Euroscepticism. *International migration review*, 54(3), 883-912.
- Szczerbiak, A., & Taggart, P. (2003). Theorizing party-based Euroscepticism: Problems of definition, measurement and causality.
- Taggart, P. (1998). A touchstone of dissent: Euroscepticism in contemporary Western European party systems. *European Journal of Political Research*, 33(3), 363-388.
- Taggart, P., & Pirro, A. L. (2021). European populism before the pandemic: ideology, Euroscepticism, electoral performance, and government participation of 63 parties in 30 countries. *Italian Political Science Review/Rivista Italiana di Scienza Politica*, 1-24.
- Taggart, P., & Szczerbiak, A. (2002). Europeanisation, euroscepticism and party systems: Party-based euroscepticism in the candidate states of Central and Eastern Europe. *Perspectives on European Politics and Society*, 3(1), 23-41.
- Taggart, P., & Szczerbiak, A. (2004). Contemporary Euroscepticism in the party systems of the European Union candidate states of Central and Eastern Europe. *European Journal of Political Research*, 43(1), 1-27.

Taggart, P., & Szczerbiak, A. (2018). Putting Brexit into perspective: the effect of the Eurozone and migration crises and Brexit on Euroscepticism in European states. *Journal of European Public Policy*, 25(8), 1194-1214.

Treib, O. (2020). Euroscepticism is here to stay: what cleavage theory can teach us about the 2019 European Parliament elections. *Journal of European Public Policy*, 1-16.

Usherwood, S., & Startin, N. (2013). Euroscepticism as a persistent phenomenon. *JCMS: Journal of Common Market Studies*, 51(1), 1-16.

van Kessel, S., Chelotti, N., Drake, H., Roch, J., & Rodi, P. (2020). Eager to leave? Populist radical right parties' responses to the UK's Brexit vote. *The British Journal of Politics and International Relations*, 22(1), 65–84. <https://doi.org/10.1177/1369148119886213>

Vasilopoulou, S. (2009). Varieties of Euroscepticism: the case of the European extreme right. *Journal of Contemporary European Research*, 5(1), 3-23.

Vasilopoulou, S. (2011). European integration and the radical right: Three patterns of opposition. *Government and opposition*, 46(2), 223-244.

Zeitlin, J., Nicoli, F., & Laffan, B. (2019). Introduction: the European Union beyond the polycrisis? Integration and politicization in an age of shifting cleavages.

10.3 Internetové zdroje

European election results. *European parliament* [online]. Brussels, 2021 [cit. 2021-5-3]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/election-results-2019/en>

KARNITSCHNIG, Matthew. How the AfD could save the EU. *Politico* [online]. 2021, 15 January 2019 [cit. 2021-5-3]. Dostupné z: <https://www.politico.eu/article/how-the-afd-could-save-the-eu/>

List of MEPs. *VoteWatch* [online]. Brussels, April 2021 [cit. 2021-5-3]. Dostupné z: <https://www.votewatch.eu/>

VÉRON, Nicolas. Chart of the week: Political groups in the European Parliament since 1979. *Bruegel* [online]. 2014, 24 November [cit. 2021-5-3]. Dostupné z: <https://www.bruegel.org/2014/11/chart-of-the-week-political-groups-in-the-european-parliament-since-1979/>

11 SEZNAM PŘÍLOH

Seznam obrázků

Obrázek 1: Typologie dělení stran (Kopecký a Mudde, 2002)..... 23

Seznam tabulek

Tabulka 1: Kategorie míry ztotožnění se s EU (Flood a Usherwood, 2007). Přeloženo autorem. 25

Tabulka 2: Výzkumné kategorie. Vytvořeno autorem..... 31

Tabulka 3: Přehled průměrných hodnot u měřených aktivit europoslanců dle kategorií. Zpracováno autorem. Nejvyšší hodnoty zvýrazněny..... 42

Seznam příloh

Příloha 1: Seznam europoslanců

Příloha 2: Kategorie europoslanců

12 SEZNAM ZKRATEK

EU = Evropská unie

ID = Identita a demokracie

GUE/NGL = Evropská sjednocená levice – Severská zelená levice

ECR = Strana evropských konzervativců a reformistů

EPP = Evropská lidová strana

S&D = Pokrokové spolenectví socialistů a demokratů

SPD = Svoboda a přímá demokracie

CFP = Společná rybářská politika

KDU-ČSL = Křesťanská a demokratická unie – Československá strana lidová

ODS = Občanská demokratická strana

HZDS = Lidová strana – Hnutí za demokratické Slovensko

KSČM = Komunistická strana Čech a Moravy

ĽSNS = Kotlebovci – Ľudová strana Naše Slovensko

JA21 = Juiste Antwoord 2021

AfD = Alternativa pro Německo

SYRIZA = Koalice radikální levice

MEPs = Members of the European Parliament